

lev

LEV BLADET NR. 5. SEPTEMBER 2015

Det hårde liv som flygtning med udviklingshæmning

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

15

LEVs
ulandsarbejde
- Hvad laver vi,
hvor og hvorfor?

LÆS OGSÅ

28

Pårørende
protesterer mod
mikromad

Alle mennesker
kan
udvikle sig

Vil du lære nyt og have nye kompetencer?

På JAC tilbyder vi læringsforløb og kurser som en del af alle vores beskyttede værkstedstilbud og aktivitets- og samværstilbud, der kan give dig nye muligheder i livet.

Vi har også støttet beskæftigelse, STU, afklaringsforløb og jobformidling til dig med særlige behov.

Vi har samlet alle vores læringsforløb, kurser og tilbud i et katalog, som du kan rekvirere på tlf.: 4528 0528 eller se på vores hjemmeside www.jacinfo.dk.

Sandtoften 3-7 · 2820 Gentofte
Tlf.: 4528 0528 · jacinfo@gentofte.dk

**JOB- &
AKTIVITETSCENTERET**

Opholdsstedet Fyrtårnet

Ledig plads

Opholdsstedet er godkendt efter §49, §107 og §108

Lægårdsvej 105 · 7500 Holstebro

Tlf. 24 61 88 72 · www.fyrtaarnet-opholdsstedet.dk

Mød os på messen "Ud i Fremtiden" den 16.-17. september 2015 i Roskilde Kongrescenter

På vores hjemmeside kan du læse mere om STU Faxe og finde link til elevernes produkter, som fx film og blog.

<http://fsu.faxekommune.dk/stu-faxe>

**Når du er elev
hos STU Faxe,
er det DIG der
er i centrum!**

FAXE KOMMUNE

STU Faxe · Industriparken 4 · 4640 Faxe · telefon 24 80 27 33 · olars@faxekommune.dk

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Fortielse, spin, bortforklaring og udenomssnak
- 6 Tvangsflyttet** – Kommuner ser stort på helt almindelige lejerettigheder
- 12 Økonomiaftale truer**
– Store kommunale besparelser risikerer at gå ud over udviklingshæmmede
- 15 LEVs udviklingsarbejde** – Hvad laver vi, hvor og hvorfor?
- 20 Udviklingshæmmede i flygtningelejr** – Det hårde liv som flygtning
- 25 Glæden ved at gøre noget sammen** – På fritidsfestival i Randers
- 27 Det skrev vi dengang** – Nedslag i gamle LEV-blade
- 28 Pårørende protesterer mod mikromad**
– Udviklingshæmmede i Fredericia kan ikke være med til at lave deres egen mad
- 35 Ny diplomuddannelse i alternativ kommunikation er en succes**
- 38 Masser af medaljer og store oplevelser ved Special Olympics World Games**
- 40 ULF** – Masser at tage fat på for det nye folketing
- 45 LEVs landskonference** – Det handler om inklusion
- 46 Kort nyt**

Mere snak giver mindre tvang

En undersøgelse foretaget af Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning (Naku) i Norge viser, at mange mennesker med udviklingshæmning affinder sig med tvang i hverdagen, men at de sjældent oplever, at de har været med til at beslutte, at det skal være sådan. Det skriver Videnskab.dk.

Brug af tvang kan indebære mange forskellige ting. For eksempel skal nogle have en person med sig, når de er ude. Andre har spiserestriktioner, for eksempel i form af lås på køleskabet, som forhindrer dem i at gå ud og smøre en mad, når de har lyst.

Ifølge forskerne er brugen af tvang unødvendig stor. Faktisk mener de, at der ville være mindre behov for brug af tvang, hvis selvbestemmelsen til dem, det gælder, blev varetaget bedre.

Således siger forskerne, at man i mange tilfælde kan vinde meget ved at få en bedre kommunikation, hvor personer med udviklingshæmning får lov til at give deres egen mening til kende. De har nemlig en mening om brugen af tvang, og den bør blive hørt.

At retten til selvbestemmelse også for udviklingshæmmede er en grundfæstet rettighed kommer åbenbart bag på mange. Som forskerne selv formulerer det: "Det ser ud til at være uklart for stort set alle dem, vi har snakket med, at det at bestemme selv er en rettighed, der står skrevet i norsk lovgivning." Derfor er en af anbefalingerne også, at kravene til uddannelse hos dem, der udøver tvang, styrkes.

KAN MAN BLIVE GRAVID AF AT BOLLE – seksualundervisning til unge med handicap

Projekt Ligelyst, et samarbejde mellem Sammenslutningen af Unge Med Handicap, SUMH og Socialt Udviklingscenter SUS, har i to år arbejdet med at udvikle nye indsatser til seksualundervisning for unge med handicap.

Med udgangspunkt i erfaringerne fra undervisning af mere end 1.200 unge med handicap i hele landet har LigeLyst udarbejdet et metodekatalog med fokus på temaer, som optager unge – for eksempel: At få en kæreste, lyst, grænser, krop og anatomi, prævention og seksygdomme og sex, onani og sexlegetøj. Til hvert tema er der en kort introduktion samt ideer, redskaber og øvelser, som lærere og pædagoger kan bruge i seksualundervisningen.

Seksualundervisning er vigtig for de unges seksuelle sundhed og trivsel, og vigtig for at undgå overgreb. Men det kan være svært for personalet at tage hul på emnet, både fordi seksualitet er et privat emne, og fordi de mangler redskaber og undervisningsmetoder, der er målrettet unge med handicap. Håbet er, at metodekataloget kan inspirere til at sætte mere fokus på seksualoplysning til unge med handicap. Ligelyst har også lavet en temadag, hvor pædagogisk personale på bosteder, aktivitetstilbud og STU'er kan blive klædt på til at udføre seksualoplysning til unge og voksne med funktionsnedsættelser.

På ligelyst.dk kan du læse meget mere om både metodekatalog og temadage samt en rapport, der beskriver de erfaringer og perspektiver, Ligelyst har fået gennem projektet på seksualundervisning til unge med handicap.

Fortielse, spin, bortforklaring og udenomssnak

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEV'S LANDSFORMAND

Fortielse, spin, bortforklaring og udenomssnak. Det er tilsyneladende den strategi, som nogle kommuner foretrækker, når der opstår det, som spin-doktorerne kalder 'en møgsag'. Holbæk Kommune brugte således næsten 600.000 kr. på et eksternt kommunikationsbureau i forbindelse med TV2 Østs og Ekstra Bladets afsløring af de kritisable forhold for beboerne på bostedet Tornhøj i kommunen tilbage i juni 2014. Et beløb, som man skulle tro kunne gøre mere gavn andre steder, for eksempel i indsatsen for beboerne på bostedet.

Sagen om Tornhøj handlede kort fortalt om, hvordan et botilbud svigtede nogle af de mest sårbare mennesker med handicap. I flere tilfælde så groft, at det var den indirekte årsag til dødsfald. Medierne fortalte desuden, at en beboer blev efterladt i sin egen urin i timevis – der forelå nemlig en ledelsesinstruks om, at borgeren ikke skulle skiftes i løbet af natten, uanset om han var våd eller ej.

Pårørende og medarbejdere på Tornhøj havde i flere omgange rejst kritik af forholdene for beboerne over for bostedets ledelse. Men helt uden effekt.

Holbæk Kommune var ganske aggressiv i sin mediehåndtering af sagen om Tornhøj. Linjen var i det store hele, at der 'ikke var noget at komme efter',

men nu ville man da undersøge sagen nærmere. Men kommunens selvransagelse lod vente på sig. I stedet skyndte man sig at politianmelde en af de tidligere medarbejdere, som havde fortalt om forholdene for beboerne. Politiet frafaldt sigtelsen, men forløbet har efterladt medarbejderen i dyb krise længe efter. En barsk konsekvens for et menneske, som havde modet og stod frem og fortalte om behandlingen af mennesker, som ikke selv er i stand til at sige fra.

En stærkt kritisk tilsynsrapport fra det nye Socialtilsyn Hovedstaden dokumenterer, at der i den grad 'var noget at komme efter'. Rapporten kom et halvt år efter medieblæsten, og Tilsynet var faktisk så bekymret for forholdene for beboerne, at Tornhøj kom under to gange skærpet tilsyn i en længere periode.

Så lang tid havde der ikke behøvet at gå. Holbæk Kommune kunne selv have konstateret, at der var alvorlige problemer på Tornhøj længe før 'møgsagen' rullede i medierne. Man kunne have lyttet til samvittighedsfulde medarbejdere og bekymrede pårørende og ikke mindst fulgt op på Holbæk Kommunes egne tilsyn, som også tidligere havde slået fast, at der var behov for forbedringer

på Tornhøj. Men Holbæk Kommune lod stå til, selvom alarmklokkerne bimlede.

Selv da 'møgsagen' ramte medierne, var kommunens refleks at hyre et kommunikationsbureau til at redde kastanjerne

Selv da 'møgsagen' ramte medierne, var kommunens refleks at hyre et kommunikationsbureau til at redde kastanjerne ud af ilden, holde informationer tilbage og så tvivl om troværdigheden af kilderne til historierne

ud af ilden, holde informationer tilbage og så tvivl om troværdigheden af kilderne til historierne. Med bureauets hjælp fik man således udarbejdet en liste over 'venner' og 'fjender'. Jeg selv og LEVs lokale repræsentanter var blandt 'fjender-

ne' – og der var guidelines for, hvordan vi skulle 'håndteres'. Hvordan vilkårene for beboerne skulle forbedres, var der tydeligvis mindre fokus på.

Det er Jyllands-Posten, som via en aktindsigt har afdækket, hvordan Holbæk – og flere andre kommuner de senere år – har brugt store beløb på at få kommunikationsbureauers hjælp til 'krisehåndtering'.

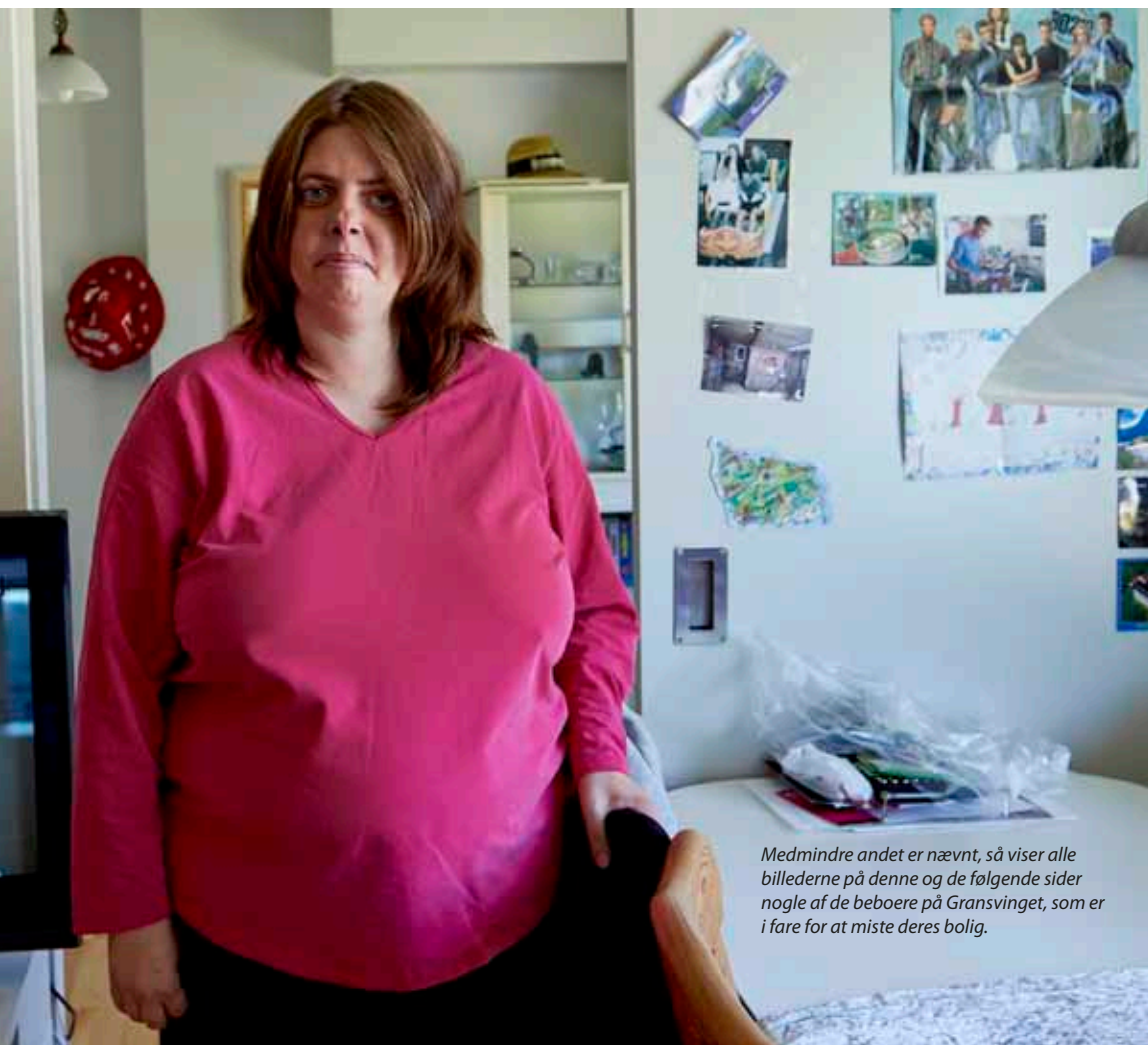
Det er i mine øjne en dybt problematisk kultur, som er under udvikling i nogle kommuner. En kultur, hvor kommunale chefer og politikeres anseelse er vigtigere end at tage fagligt hånd om – og lære af – møgsagerne.

Lejekontrakt. Når man har sådan en, er man som lejer beskyttet af opsigelsesreglerne i lejelovgivningen. En kommune kan ikke bare beslutte, at nu skal man flytte til en anden bolig, der måske ligger i en anden by. Men alligevel har flere udviklingshæmmede oplevet netop dette i de senere år. Senest er det 12 beboere som Syddjurs Kommune har planer om at flytte fra Ebeltoft til Ryomgård. Både i strid med lejelovgivningen og dybt uetisk, mener LEV

Kristian og Bo Kilt.

TVANGSFLYT

Medmindre andet er nævnt, så viser alle billederne på denne og de følgende sider nogle af de beboere på Gransvinget, som er i fare for at miste deres bolig.

TET

- Det er chokerende, at man med et penestrøg kan finde på at flytte mennesker fra deres bolig, som de er glade for og har boet i i mange år. Men når man er udviklingshæmmet, har man åbenbart ikke samme rettigheder, som vi andre har.

Sådan siger Kristian Kilt. Han er bror til en mand med udviklingshæmning, som Syddjurs Kommune har tænkt sig at tvangsflytte sammen med 11 andre beboere i botilbuddet Gransvinget.

Som led i en kommunal spareøvelse har forvaltningen i Syddjurs Kommune stillet forslag om at nedlægge botilbuddet Gransvinget, der ligger i Ebeltoft, og flytte alle beboerne 30 kilometer væk til botilbuddet Skovparken i Ryomgård. Nedlæggelsen vil efter planen give kommunen en årlig besparelse på 1,4 millioner kroner.

Men! For der er faktisk to store men'er. Udover det etisk uforvarselige, som Kristian Kilt giver udtryk for, så er flytningen også i strid med lejerens rettigheder, herunder særligt den lovbestemte opsigelsesbeskyttelse.

Selvom botilbuddets ejendom juridisk var ejet af kommunen, og opført som støttede almene ældreboliger, ville lejerne være beskyttet af lejelovgivningen. Botilbuddet er dog ikke kommunens! Det er ifølge tingbogen en selvejende

institution – oprettet som en selvejende almen ældreboliginstitution. Det fortæller jurist og ekspert i lejelovsforhold Inge-Lis Kalum, som LEV har fået til at se nærmere på bebyggelsens juridiske grundlag:

- Almene boliger skal være udlejet på en lejekontrakt til den enkelte beboer. For lejeforholdet gælder ALLE almenlejelovens regler. Det er kun muligt at opsigelse lejerne, hvis der foreligger en opsigelsesgrund i almenlejeloven, og opsigelse kan kun finde sted, hvis lejeren tilbydes en anden tilsvarende bolig. Der findes reelt kun én opsigelsesgrund, og det er, at bygningen skal nedrives eller ombygges, så den ikke kan bebos. Ønsker kommunen at tilbyde den service, som lejerne er visiteret til på en anden beliggenhed, kan lejerne tilbydes en anden bolig. Det er lejerens frie valg, om tilbuddet kan accepteres. At kommunen visiterer beboere til et lejemål, giver dem ikke adgang til at opsigelse beboernes kontrakter. Det er således ikke muligt at flytte almene lejere, når der ikke findes en lovlig opsigelsesgrund, eller 'bare' flytte dem til en anden bolig. Lejekontrakten er et juridisk dokument, der skal respekteres, uddyber Inge-Lis Kalum.

KENDER KOMMUNEN IKKE LOVEN?

Planerne om at nedlægge Gransvinget har været igennem en lang beslutningsproces i kommunen. Forslaget var en del af den analyse, som forvaltningen leverede til en større budgetanalyse før sommerferien. Her blev både formål og beskrivelse, effekt og forudsætninger i forbindelse med en lukning, beskrevet. Men intet sted har kommunens jurister og andre kyndige forvaltningsfolk fundet anledning til at nævne, at der er tale om et alment botilbud, og at beboerne har lejekontrakter. Det gør LEVs landsformand, Sytter Kristensen, meget bekymret:

- Hvad er værst? At kommunen ikke kender loven, eller at de er ligeglade med den? Uanset hvad er det dybt problematisk og helt uholdbart. Forvaltningen og politikerne har jo ikke lavet det her som en snuptagsløsning, men brugt tid på at planlægge det. Alligevel kommer de frem til en løsning, som er direkte ulovlig. Det holder selvfølgelig ingen steder.

Sytter Kristensen har sendt et brev til borgmester Claus Wistoft i Syddjurs Kommune, hvor hun opfordrer den politiske ledelse i kommunen til hurtigst muligt at opgive flytteplanerne for Gransvinget. Heri henviser hun dels til den manglende lovlighed, men hun understreger også, at det er "... etisk kritisabelt, at Syddjurs Kommune påtænker at tvangsflytte sårbare borgere med udviklingshæmning fra deres hjem, begrundet i forventede driftsmæssige rationaliseringer. Mennesker med udviklingshæmning er ikke flytbare produktionsenheder i et kommunalt kapacitetsstyringscirkus. Mennesker med udviklingshæmning er – ganske som borgmestre, byrådsmedlemmer, socialdirektører og andre – borgere, der har krav på respekt om deres bolig og øvrige rettigheder."

JAMMERBUGT OG ALLE DE ANDRE SAGER

Sagen fra Syddjurs er desværre ikke en enkeltstående misforståelse. LEV får jævnligt henvendelser om sager, hvor en eller flere beboere helt uden om loven får at vide, at de skal flytte. Hvis beboeren ikke reagerer hurtigt nok, eller ikke kender loven, så er der stor risiko for, at han/hun ulovligt bliver flyttet fra en bolig, som vedkommende kan have boet i i mange år og være rigtig glad for.

Borgmester Claus Wistoft modtager underskrifter, som Bo Kilt har samlet ind.

Gransvinget.

Sidste år i august måned var der således en sag i Jammerbugt Kommune, hvor en gruppe beboere i botilbuddet Skipper Clements Vej blev flyttet til et andet botilbud. Kommunen valgte dengang helt at overhøre indvendinger fra både pårørende, personale og LEV mod den ulovlige lukning, med det resultat, at beboerne nu er blevet flyttet til et andet bosted.

Flytningen foregik ikke med armen vredet om på ryggen, men nærmest. Beboerne fik et brev, hvori man skrev, at kommunen havde besluttet "... at bringe botilbuddet på Skipper Clements Vej til ophør", og at man nu skulle finde noget andet at bo i. Beboerne og deres pårørende havde næppe fantasi til at forestille sig, at kommunen kunne udstikke sådan en ordre, med mindre den havde loven på sin side – og derfor underskrev de med stor sorg opsigelsen af deres lejekontrakt.

Dengang sagde LEVs landsformand, Sytter Kristensen, om sagen: "Det er rent ud sagt noget svineri, at man tillader sig at skalte og valte med sårbare borgers hjem på den måde. De har boet på Skipper Clements Vej i over ti år og er glade for stedet. Men faktisk er det også klart ulovligt. Jeg er mildest talt rystet over, at kommunen ikke kender gældende lovgivning – eller at den vælger at se stort på den."

SAGEN KØRER FORTSAT, MEN...

Selv om beboerne er blevet flyttet fra Skipper Clements Vej, er sagen dog ikke død endnu. LEV har nemlig bedt Kommunetilsynet ved Statsforvaltningen om at forholde sig til Jammerbugt Kommunes håndtering af sagen om nedlæggelse af boligerne. Sytter Kristensen siger: - Jeg forventer helt klart, at sagen ender

med, at kommunen får nogle gevaldige klø for deres håndtering af denne sag. Jeg mener, at juraen er klokkeklar. Men for de konkrete beboere, som er blevet flyttet, er det selvfølgelig en fattig trøst, for det er næppe meningsfuldt for dem at flytte tilbage. Det kan de simpelthen ikke klare. Men det er vigtigt, at Statsforvaltningen slår reglerne fast, så andre kommuner forhåbentlig kan finde ud af, hvad de må og ikke må på dette område.

Tilbage i Syddjurs Kommune er man ikke helt så langt i beslutningsprocessen. Den endelige beslutning om at lukke Gransvinget er ikke truffet endnu, og beboerne er ikke blevet flyttet. Kristian Kilt håber derfor, at kommunen får øjnene op for, at beslutningen om at lukke botilbuddet er ulovlig, og at den derfor bliver taget af bordet. Men hele budgetprocessen har allerede taget hårdt på beboerne, fortæller Kristian Kilt:

- Min bror, som bor i Gransvinget, er utryg, urolig og ked af det. Al debatten om, at kommunen vil lukke hans hjem, er stressende. Det samme gælder for mange af de andre beboere, som fortæller, de har ondt i maven, er vrede og kede af det samt oplever en rigtig dårlig stemning med konflikter i hverdagen.

- På den måde er Syddjurs Kommune allerede godt i gang med at ødelægge livet i et ellers velfungerende bosted. Selv hvis forslaget ender med at falde i den endelige budgetaftale, så har kommunen anrettet stor skade.

Indtil det sker, vil han, en række andre pårørende og beboerne kæmpe videre. Blandt andet har de lavet facebook-støttesiden "Nej til tvangsflytning" og er i gang med en underskriftsindsamling.

Sidste nyt

Borgmesteren afviser nu, at kommunen kan og vil tvangsflytte beboerne.

"Lad mig slå det fast en gang for alle, Syddjurs Kommune hverken vil eller kan tvangsflytte beboere fra Ebeltoft til Ryomgård. Rent juridisk har beboerne en lejekontrakt med en boligforening, og den kan kommunen naturligvis ikke bare se stort på og vil det heller ikke." Sådan sagde borgmester Claus Wistoft (V) til Lokalavisen Ebeltoft, da han den 7. september var på besøg i Gransvinget for at modtage de knap 2000 underskrifter, som beboere og pårørende havde samlet ind til støtte for, at botilbuddet ikke skulle lukke.

Videre sagde han: "Skal det her forslag blive til noget, så kræver det først og fremmest, at vi kan tilbyde beboere og pårørende et bedre tilbud i Ryomgård og dernæst, at de vil tage imod det og flytte fra Ebeltoft."

LEVs landsformand, Sytter Kristensen, er glad for, at flytningen tilsyneladende ikke bliver til noget lige nu, men hun er bange for, at kommunen vil prøve at liste den igennem på et senere tidspunkt: - Jeg er ikke i tvivl om, at Syddjurs Kommune havde planer om at flytte beboerne fra Gransvinget, men det er godt, at borgmesteren nu taler fornuft – i hvert fald i forhold til en forståelse af de juridiske forhold ved en lejebolig. Jeg synes dog, at det er underligt, at han ikke siger, at alt det her var en fejl og undskylder over for beboerne – og at han stadig taler om muligheden af en flytning. Det gør mig bekymret for, at man vil prøve at presse en flytning igennem på andre måder – ikke i år måske, men så næste år eller næste år igen.

Der hersker stor forvirring om juraen bag de forskellige bofællesskaber, botilbud og lignende, som de fleste voksne med udviklingshæmning lever i. Forvirringen findes blandt mange borgere og pårørende, men heller ikke i de kommunale forvaltninger har man styr på de mest basale regler. Det kan have alvorlige konsekvenser for beboerne

HVAD ER OP OG NED I BOLIGJURA

Situationen medfører nogle gange krænkelser af sårbare menneskers helt basale retssikkerhed – og af deres ret til egen bolig. LEVs rådgivning bakser ugentligt med sager, der handler om borgere, der kommer i klemme, fordi en kommune for eksempel vil flytte dem fra deres bolig, nedlægge deres lejebolig eller lignende. Som det fremgår af artiklen om sagen om Skipper Clements Vej og Gransvinget, får det nogle gange helt absurde konsekvenser.

FREMVÆKSTEN AF ALMENE ÆLDREBOLIGER I 90'ERNE

I løbet af 1990'erne fik kommuner og regioner (davaerende amter) mulighed for at opføre såkaldte 'almene ældreboliger'. Boligerne var i første omgang især tiltænkt ældre (deraf navnet), men hurtigt begyndte kommuner og regioner også at opføre handicapboliger efter reglerne i den almene ældreboliglovgivning.

Muligheden for at bygge almene ældreboliger har spillet en afgørende og positiv rolle i den gradvise forbedring af mange udviklingshæmmedes bolig-

forhold de seneste årtier. Mange har op gennem 1990'erne og 00'erne fået mulighed for at skifte et lille værelse i et gammelt institutionsbyggeri ud med en god lejlighed med eget badeværelse og køkkenfaciliteter. Udviklingen har desuden medført en markant styrkelse af den formelle, juridiske beskyttelse af beboernes ret til egen bolig.

FULDE LEJERETTIGHEDER

De almene ældreboliger adskiller sig primært fra andre almene boliger, ved at kommunen eller regionen har visitationskompetence til alle boliger i byggeriet, og at kommunen eller regionen har pligt til at afholde udgifterne i forbindelse med tomme lejligheder, det vil sige betale såkaldt tomgangsleje.

Men ellers er reglerne grundlæggende de samme. Beboerne er udstyret med lejekontrakter – og dermed lejerettigheder. Samme rettigheder som beboere i andet lejebyggeri.

Kort fortalt indebærer de lejerettigheder, som beboerne udstyres med, at de ikke

kan opsiges fra deres lejlighed af andre grunde end dem, som findes i almen lejeloven. Beboerne kan kun opsiges på grundlag af de årsager, som findes i loven, såsom hvis boligen skal nedrives af bygningsmæssige årsager, eksempelvis på grund af alvorlige svampeskader, byggesjusk eller lignende. Lejelovgivningen giver generelt lejere en meget stærk beskyttelse mod at blive opsagt, med mindre det er strengt nødvendigt.

En kommunalbestyrelse eller et regionsråd kan altså ikke beslutte sig for at nedlægge et bofællesskab/botilbud, fordi man hellere vil have beboerne til at bo et andet sted, for eksempel fordi kommunen – som i tilfældet med Skipper Clements Vej og Gransvinget – ønsker at samle beboerne i et større bofællesskab/botilbud. Den slags begrundelser gælder ganske enkelt ikke i forhold til lejere i et alment boligbyggeri.

ØKONOMISK FORDELAGTIGT FOR KOMMUNERNE

De almene ældreboliger har i mange år været meget populære blandt regioner

og kommuner. Langt det meste byggeri af nye boliger til mennesker med udviklingshæmning opført siden midten af 1990'erne er opført som almene ældreboliger.

Det skyldes først og fremmest, at det er betydeligt billigere for kommunerne at opføre almene boliger frem for efter servicelovens regler om længerevarende eller midlertidige boformer efter servicelovens § 108 eller 107. Set fra en kommunal synsvinkel så er lånemulighederne relativt attraktive i de almene boliger. Det er beboerne, som via deres husleje betaler langt den største udgift, det vil sige afdrag på lånet. Nogle gange har det betydet endog meget høje huslejer for nye – men dog relativt beskedne – lejligheder.

Helt anderledes forholder det sig med boliger efter serviceloven (§ 107 og 108). Her kan man ikke optage de særlige og attraktive almene kreditforeningslån – og kommunen eller regionen skal finansiere hele byggeriet selv.

Boliger efter serviceloven kan betragtes som en institution i mere klassisk forstand. Bygningerne er – ligesom for eksempel en daginstitution – ejet af kommunen/regionen – og derfor er beboerne heller ikke udstyret med en lejekontrakt, men derimod et såkaldt boligdokument, der er fastsat i en statslig bekendtgørelse. Boligdokumentet

giver ikke samme stærke beskyttelse som en lejekontrakt efter lejelovgivning. Beboerne betaler en slags husleje – en boligafgift – men denne boligafgift skal reduceres, hvis beboeren ikke har betalingsevnen – det vil sige ikke har et rimeligt rådighedsbeløb. Beboerne betaler heller ikke indskud ved indflytning, ligesom der ikke kan søges boligydelse.

I og med at kommunen/regionen ejer bygninger efter serviceloven, så kan kommunalbestyrelsen også – modsat de almene ældreboliger – beslutte at nedlægge dem. Kommunen er forpligtet til at sørge for, at beboerne får tilbudt en anden tilsvarende passende bolig, men har altså kompetencen til at beslutte sig for en nedlæggelse af et botilbud af denne type.

Typisk er de nye almene boliger opført som en erstatning for ældre og nogle gange utidssvarende byggeri efter serviceloven. Men i en del tilfælde spiller det formentlig også en væsentlig rolle, at kommunen typisk får en stor ledig bygning og grund, som kan sælges.

UDBREDT JURIDISK KAOS

Forvirringen om det juridiske grundlag består i, at en del kommuner og regioner har betragtet de almene boliger som institutionsbyggeri på linje med boliger efter serviceloven. Selvom beboerne er udstyret med lejekontrakter (og dermed fulde lejerettigheder), har man fra kommunens/regionens side fortsat med at administrere, som om der var tale om botilbud efter servicelovens § 108 eller 107.

Det tydeligste udtryk for denne misforståelse er, at en meget stor andel af botilbuddene opført som almene boliger er blevet mærket som § 108 eller 107 botilbud i Tilbudsportalen. Det kan måske umiddelbart lyde som en mindre vigtig formalitet, hvordan et botilbud står opført i Tilbudsportalen. Men faktisk har det ganske stor betydning.

For det første er det formentlig denne fejlmeddelelse i Tilbudsportalen, som gør, at nogle kommuner fejlagtigt tror, at de har kompetence til at nedlægge botilbud opført efter almenboliglovgivningen. Skipper Clements Vej var helt frem til efter Jammerbugt Kommunes

lovstridige nedlæggelse af boligerne fejlagtigt mærket som et midlertidigt botilbud efter Servicelovens § 107 – og i LEV har vi sribetvis af eksempler på disse fejlmeddelelser.

For det andet betyder fejlmeddelelse i Tilbudsportalen, at beboere og pårørende får et fejlagtigt billede af deres rettigheder. Det er således alvorligt, hvis en beboer i en bolig i et alment byggeri så at sige bliver bildt ind, at boligen er et midlertidigt botilbud efter servicelovens § 107. Der skabes derved – helt uden dækning i juraen – grundlæggende usikkerhed om borgerens ret til sin bolig. En usikkerhed, som rent juridisk ikke er til stede, idet beboeren er beskyttet af en lejekontrakt.

SOCIALTILSYN OG STATS-FORVALTNING IND I SAGEN

LEV har gennem længere tid haft fokus på det juridiske kaos, der hersker om mange udviklingshæmmedes bolig-situation. Dels ved at tage sagen op med skiftende socialministre, dels ved direkte henvendelse til kommuner. Oven på sagen om Skipper Clements Vej i 2014 rettede LEV desuden henvendelse til de nye socialtilsyn og bad dem være ekstra opmærksomme på problematikken. Tilbagemeldinger og spørgsmål fra pårørende til LEV tyder på, at det sker, og der er således håb om, at problemet er aftagende.

Efter sagen om Skipper Clements Vej i Jammerbugt Kommune skrev LEVs landsformand også til kommunetilsynet ved Statsforvaltningen, og bad dem undersøge lovligheden af kommunens beslutning. Statsforvaltningen igangsatte undersøgelsen, men den er endnu ikke afsluttet.

På lev.dk kan du læse mere om sagerne om Skipper Clements Vej og Gransvinget. Her finder du også de breve, som LEV har sendt til de involverede kommuner, socialtilsynene og Statsforvaltningen, ligesom du kan finde links til lovgivning og Ankestyrelsens afgørelser om boliger for udviklingshæmmede.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemme fra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle - også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

”

Er det ok at bo på plejehjem som 23-årig med gamle mennesker omkring sig - mennesker som er ved at afslutte livet?”

Pernille og Frederikke Jellinggaard – billedet er fra LEVs annonce i Jyllands-Posten den 29 august.

AF THOMAS GRUBER ■

Økonomiaftale **TRUER**

Den nye økonomiaftale pålægger kommunerne at finde besparelser svarende til 2,4 milliarder kroner i 2016. 1,9 milliarder tilbageføres til kommunerne for at prioritere velfærdsområder, som regeringen udvælger. Men hvilke? LEVs landsformand er bekymret for, om udviklingshæmmede og andre med handicap skal betale for løfter på andre velfærdsområder

Kommunernes Landsforening (KL) og den nye regering indgik i begyndelsen af juli en økonomiaftale, der regulerer de kommende års økonomiske råderum i kommunerne. Det var en barsk aftale, som med stor sikkerhed vil medføre nye omfattende nedskæringer på flere velfærdsområder.

Kommunerne skal – via et såkaldt "omprioriteringsbidrag" på en procent – finde besparelser svarende til 2,4 milliarder kroner. Den 'omprioritering' er markant og vil kunne mærkes i den kommunale virkelighed – og blandt de borgere, som er afhængige hjælp.

I forhandlingsforløbet udtrykte KL da også stor bekymring for konsekvenserne. Den 30. juni – få dage før aftalen var i hus – udtalte KL's formand Martin Damm således eksempelvis til Dagbladet Information: "Som den ene procent står i regeringens katalog, så ser den jo ganske harmløs ud, men den vil have en meget stor indflydelse på os i hverdagen. Det betyder dybest set 2,5 milliarder kroner om året, som vi skal finde på velfærden. Omprioritering er jo blot et fint ord for at fjerne penge."

Aftalen betyder, at cirka 1,9 milliarder af de 2,4 tilbageføres til kommunerne for at prioritere nye opgaver på velfærdsområder, som regeringen udvælger: "Regeringen og KL er enige om, at der tilbageføres 1,9 milliarder kroner til kommunerne i 2016 til prioriterede indsatser på de borgernære serviceområder, herunder ældre, børn og folkeskole," står der således blandt andet i økonomiaftalen.

SKAL HANDICAPPEDE FINANSIERE VALGLØFTER?

Det er uklart, hvilke områder der præcist skal prioriteres med de tilbageførte 1,9 milliarder. Men ikke meget tyder på, at det er mennesker med handicap, som man har i tankerne. Modsat flere andre velfærdsområder er mennesker med handicap nemlig ikke omtalt med et eneste ord i det nye regeringsgrundlag "Sammen for fremtiden".

Det får LEVs landsformand, Sytter Kristensen, til at udtrykke alvorlig bekymring for effekterne af økonomiaftalen.

- Hjælpen til børn, unge og voksne med udviklingshæmning eller andre handicap må nødvendigvis være en del af den kernevelfærd, som politikerne ellers har talt en del om i valgkampen. Derfor er det virkelig underligt, at handicapområdet slet ikke omtales i regeringsgrundlaget.

- Jeg frygter, at udviklingshæmmede kommer til at betale endnu en kæmperegning for, at kommunerne kan finde penge til de andre områder, som regeringen ønsker at prioritere. Med andre ord: Besparelser på nogle af samfundets mest sårbare skal finansiere en del af valgløfterne på eksempelvis sundhedsområdet, ældre eller folkeskole. Det er grotesk – ikke mindst fordi det jo kommer oveni de voldsomme besparelser, som allerede er gennemført.

Økonomiaftalen blev godkendt i Folketinget kort efter, at den var blevet indgået. Det skete via et såkaldt aktstykke i Folketingets finansudvalg, og her fik regeringen støtte fra Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og De Radikale, der stemte aftalen igennem.

KOMMUNERNE I INTERN SPLID OM ØKONOMIAFTALE

I forhandlingsforløbet var KL som nævnt skeptisk over for regeringens krav til økonomiaftalen. Men den kommunale interesseorganisation endte alligevel med at skrive under. Og det har ført til kritiske røster blandt nogle af medlemmerne – landets kommuner.

I Lyngby-Taarbæk Kommune overvejer man således at melde sig ud af KL på grund af utilfredshed med aftalen. Et enigt økonomiudvalg i kommunen har på et møde i august besluttet, at "... få belyst de fordele og ulemper, der vil være ved en udmeldelse af KL", da man ikke mener, at økonomiaftalen er god nok. Om andre kommuner er inde i lignende overvejelser, vides ikke, men det viser, at der også i nogle af kommunerne er stor bekymring for, hvad aftalen vil komme til at betyde.

For der er allerede sparet voldsomt i kommunerne. Kort efter folketingsvalget fortalte DR TV Avisen eksempelvis historien om, hvordan der er gennemført massive besparelser på hjælpen til mennesker med handicap siden 2009 – herunder ikke mindst mennesker med udviklingshæmning. Cirka 1,7 milliarder kroner har kommunerne sparet på det specialiserede socialområde.

Når det gælder mennesker med udviklingshæmning, så har det haft helt konkrete konsekvenser i form af store forringelser af mulighederne for ledsagelse, genopfindelse af fortidens central-køkkenordninger med tvungen mikro-mad og nye kæmpeinstitutioner med helhedstilbud og isolation af beboerne, og meget andet.

ER DET OK AT BO PÅ PLEJEHJEM SOM 23-ÅRIG?

LEV har forsøgt at gøre politikere og offentligheden opmærksom på konsekvenserne af økonomiaftalen. I en LEV-annonce i Jyllands-Posten fortæller moderen til Frederikke på 20 år, som er multihandicappet, om sin bekymring for fremtiden. Hun spørger blandt andet, "om det ok at bo på plejehjem som 23-årig, med gamle mennesker omkring sig – mennesker, som er ved at afslutte livet?". I annoncen beskriver LEV desuden den nærliggende risiko for, at der nu vil blive sparet endnu mere på handicapområdet som følge af stramningen af kommunernes økonomi.

LEVs landsformand forklarer, at annoncen skal råbe politikerne på Christiansborg op.

- Besparelserne kan ikke fortsætte. Regeringen og partierne bag godkendelsen af aftalen har et kæmpe ansvar, og det skal vi gøre, hvad vi kan for, at holde dem op på.

- Den kommende finanslov må indeholde en markant prioritering af handicapområdet. Ellers bliver al den pæne tale om kernevelfærd og omsorg for de svageste til absurd hykleri, siger Sytter Kristensen.

Er det ok, at et ungt menneske ikke kan få en toiletstol, fordi 'han alligevel bruger ble'?"

GLÆD JER TIL UNDERHOLDNING I TOPKLASSE!

HGP

SKANDERBORG 2015

- 10 FORRYGENDE BANDS DYSTER
OM TITLEN: VINDER AF

FREDAG D. 30
OKTOBER

HANDICAP GRAN D'PRIX 2015

- GRAND PRIX STJERNERNE
KIRSTEN SIGGAARD
OG SØREN POPPE
- TEN EYES
- WINNIE AND THE JETS
- HGP HUSORKESTER

Læs mere og køb

billetter på www.hgp.dk

Tjek facebookside

HGP 2015 Handicap Grand Prix

LEV og udviklings- arbejde

*Hvorfor har LEV nu i over 20 år
arbejdet med udviklingsarbejde
i en række forskellige ulande?
Hvordan er arbejdet struktureret?
Hvilke lande er LEV aktiv i? Og
hvad er resultaterne af indsatsen?
Det kan du læse mere om på de
følgende sider*

LEVs engagement i international udvikling

Solidaritet er kernen i LEVs aktiviteter i udviklingslande. Målet er hjælp til selvhjælp for både pårørende og mennesker med udviklingshæmning

LEV har arbejdet med udvikling i Europa, Afrika og Asien siden 1994. Helt basalt handler det om solidaritet – solidaritet med mennesker med udviklingshæmning, som næsten ingen ved noget om, og som derfor næsten heller ingen relevant hjælp får. Og solidaritet med de pårørende, som jo er hele kernen i LEVs arbejde – både nationalt og internationalt. Målet er hjælp til selvhjælp – det vil sige, at de pårørende skal styrkes i at kæmpe for deres søn, datter, bror eller søster med udviklingshæmning.

Projektarbejdet tager afsæt i FN's Handicapkonvention og er rettighedsbaseret. Det betyder, at mennesker med udviklingshæmning skal have ret til at udøve deres rettigheder på lige fod med alle andre borgere i partnerlandene.

LEVs projekter betales primært af Udviklingsministeriets handicappulje.

Indsatsen koordineres med Danske Handicaporganisationer, der forvalter Danidamidler øremærket handicap og selv samarbejder med handicappulyer i Afrika og Asien.

STRATEGIEN

I 2014 vedtog LEVs Hovedbestyrelse en ny strategi for LEVs internationale udviklingsarbejde frem til 2019. Her bliver de overordnede principper for indsatsen oplyst – det handler blandt andet om, at udviklingsarbejdet søger at fremme menneskerettighederne i almindelighed, at LEV ønsker at fremme udviklingen af demokratiske organisationer af mennesker med udviklingshæmning og deres familier i udviklingslande, og at begge køn skal have gavn af udviklingsaktiviteter. Bæredygtighed er også et helt centralt element, og det betyder blandt andet, at relevante aktiviteter skal køre videre, når LEVs støtte til partneren ophører.

Strategien indeholder også LEVs projektmodel, som er opstået ud fra alle de erfaringer, LEV gennem årene har gjort sig med projekter i ulande. Modellen er inddelt i faser, som samlet set strækker sig over 12-15 år. En opstartsfasen, hvor en partner identificeres/etableres, en fase hvor kapacitet opbygges centralt og hos medlemsorganisationer og

selvhjælpsgrupper, en fase hvor denne konsolideres og til slut en fase, hvor støtte fra LEV udfases.

Modellen bygger på fire søjler, som prioriteres forskelligt undervejs:

- 1) Etablering og kapacitetsopbygning af en national paraply for organisationer på området.
- 2) Udvikling og understøttelse af lokalafdelinger.
- 3) Opbygning af selvhjælpsgrupper og af kompetencer hos forældre til mennesker med udviklingshæmning i at indgå i fortalervirksomhed.
- 4) Organisering af selv fortalervirksomhedsgrupper, herunder organisering af børn og voksne med udviklingshæmning via idræt og ligeværdigt samvær med mennesker uden udviklingshæmning.

Som der også står i strategien, så tilpasses modellen til landet – ikke omvendt. Det er altid nødvendigt at tage højde for lokale forhold og tilpasse modellen til disse. Det betyder, at indhold, forløb og samlet varighed varierer fra land til land. LEV har besluttet at fokusere udviklingsarbejdet på det engelsktalende centrale Afrika – det vil sige Uganda, Rwanda, Zambia, Tanzania, Kenya og en fortsættelse af arbejdet i Ghana. Afhængigt af erfaringerne fra LEVs projekt i Vietnam overvejes det også at fastholde en mindre indsats i Asien.

Her arbejder LEV

GHANA

I Ghana arbejder LEV sammen med Inclusion Ghana. Inclusion Ghana er et landsdækkende netværk med 21 medlemsorganisationer og mere end 100 lokale grupper, der arbejder for mennesker med udviklingshæmning og deres familier. Netværket blev dannet i 2009 med hjælp fra LEV. Siden har LEV støttet aktiviteter i medlemsorganisationerne, dannelse af forældregrupper, det fælles sekretariat og samarbejde med resten af Ghanas handicapbevægelse.

I 2016 vil samarbejdet mellem LEV og Inclusion Ghana blive udvidet med et nyt større projekt. Formålet er, at Inclusion Ghana skal udvikle en stærkere stemme i nationale debatter og samtidig forbedre det lokale arbejde i forældregrupperne, så organisationen bliver mere synlig, myndighederne mere lydhøre og vilkårene for mennesker med udviklingshæmning forbedret.

RWANDA

LEVs partner i Rwanda er Collectif Tubakunde. Foreningen blev dannet i 2005 og består af 17 organisationer, der arbejder for mennesker med udviklingshæmning samt et stigende antal lokale grupper af forældre. Foreningen arbejder blandt andet på at bryde den isolation, som mange familier med et udviklingshæmmet medlem oplever. Tubakunde er aktiv i en stor del af Rwanda og medlem af landets handicapparaply NUDOR.

LEV har støttet Tubakunde siden 2013 og bidraget til dannelse af mere end 40 lokale grupper, hvor forældre mødes til fælles aktiviteter, støtter hinanden og udveksler erfaringer. Samtidig har man været med til at styrke foreningsdemokratiet og den politiske ledelse.

UGANDA

I Uganda støtter LEV Uganda Parents of Persons with Intellectual Disabilities (UPPID). UPPID udgøres af mere end 100 selvhjælpsgrupper fordelt over det meste af landet. LEV og UPPID har samarbejdet siden 1996 og gennem en række projekter fokuseret på udvikling af UPPIDs sekretariat og de mange grupper af forældre til mennesker med udviklingshæmning. Siden 2012 har LEV også støttet inklusion af udviklingshæmmede i UPPIDs egen ledelse og aktiviteter, og i dag deltager mange med stor begejstring i aktiviteter som kredscamps, nationale festdage og lokale kampagner.

I øjeblikket støtter LEV UPPID i forhold til fundraising, inklusion af udviklingshæmmede i foreningens aktiviteter og endnu bedre demokrati. Støtten skal fases ud i den nærmeste fremtid, så der er stort fokus på, at UPPID på egen hånd kan fortsætte som et vigtigt talerør for mennesker med udviklingshæmning, når midlerne fra LEV ophører.

SYDAFRIKA

LEV har gennem mere end ti år samarbejdet med Down Syndrome South Africa (DSSA), der trods navnet arbejder for alle grupper af udviklingshæmmede. I 2014 afsluttedes det seneste projekt, hvor der blev ydet støtte til forældregrupper, inklusion af mennesker med udviklingshæmning i foreningens aktiviteter og som noget særligt: fædregrupper.

LEV og DSSA vil fortsat arbejde sammen om mindre aktiviteter, hvor også andre organisationer fra Afrika deltager. Næste skridt bliver dannelse af et regionalt netværk, hvor flere af LEVs partnere kan mødes, udveksle erfaringer og deltage i kurser i især fundraising.

CASE

Agnes, enke og mor og tante til to børn med udviklingshæmning

Agnes endte med at få sin søsters udviklingshæmmede barn boende hos sig, da søsteren døde, og hendes mand regulært smed barnet ud. I forvejen havde hun selv et barn med udviklingshæmning.

"Forældregruppen har gjort en stor forskel for mig. Tidligere var jeg meget bekymret. Nu deler vi ideer, og jeg sover godt efter møderne. De opmuntrer mig..."

"Jeg modtager ingen hjælp fra regeringen. Jeg får ikke gratis skoleuniformer og skolens madprogram stoppede. Min søsters barn blev overfaldet i skolen, så nu bliver hun hjemme. Min datter og øvrige to børn går i skole."

Fra evalueringsrapport om LEVs engagement i Strong Together og Parents Self Help Group Membership-projekterne i Ghana fra 2010-2014

Sådan gør vi

I projektarbejdet lægger vi stor vægt på:

- **Det gode partnerskab**

LEV samarbejder altid med ligesindede organisationer og bidrager gerne til, at de dannes (som i f.eks. Ghana). Valg af partner koordineres gerne med Inclusion Africa og/eller Inclusion International.

- **LEVs strategi for udvikling af organisationer af udviklingshæmmede og deres familier**

LEV har i 2014 udarbejdet en strategi for udviklingsarbejdet. Den tager afsæt i mange års erfaringer med udviklingsarbejde ude og foreningsarbejde i Danmark. En hjørnesten er støtte til dannelse af paraplylignende organisationer, som LEV selv – kombineret med opbakning til lokale grupper af forældre.

- **Projektstyring af høj kvalitet**

For LEV er det vigtigt, at projekter kommer flest mulige til gode. Forvaltning af både penge og aktiviteter er derfor afgørende – både hos partnere og i LEV. I øjeblikket udvikler LEV selv nye forbedrede rutiner, der vil øge kvaliteten af projektarbejdet.

- **Læring**

Mange års engagement i international udvikling har lært LEV, at det er vigtigt at huske især de vellykkede indsatser. Nye projekter planlægges derfor med øje for, hvad der har virket både ude og hjemme. Senest er der indsamlet mange gode erfaringer fra Ghana, som skal bruges fremadrettet, og indsatsen i Sydafrika er blevet evalueret med gode karakterer. Det hele skal deles med LEVs nøglepartnere i efteråret 2015.

- **Det brede samarbejde**

LEV arbejder altid for fuld inklusion af partnere i deres nationale handicapbevægelse. Samarbejdet med andre organisationer er vigtigt for den fælles sag, og handicaprapporter er en vigtig platform, hvor meget kan bevæges.

LEV mener, at mennesker med udviklingshæmning har ret til et værdigt liv sammen med deres familie – ret til at være med i samfundet på lige fod med andre

CASE

Bertha, mor til pige med læbe-ganespalte og udviklingshæmning

"Jeg er flov over hendes tilstand, så jeg vil ikke lade andre tage sig af hende..."

"Siden jeg gik ind i forældregruppen (PSHG, red.) har jeg fået anvisninger og råd fra de andre medlemmer..."

"Jeg føler mig empowered af de råd, jeg får om opdragelse af mit barn..."

"At gå ind i gruppen har givet mig håb og styrke. Nu er der en bedre fremtid for hende..."

Fra evalueringsrapport om LEVs engagement i Strong Together og Parents Self Help Group Membership-projekterne i Ghana fra 2010-2014

De små sejre

Udviklingsarbejde kan være vanskeligt, men det byder heldigvis også på landvindinger og sejre. LEV er især stolt af de små sejre, hvor støtte fra foreningen har betydet, at partnere er blevet stærkere, og mennesker med udviklingshæmning og deres familier har fået et lidt bedre liv. Til de små sejre hører:

- Uganda Parents to Persons With Intellectual Disabilities (UPPID) er i dag et anerkendt medlem af landets handicapparaply som eneste repræsentant for udviklingshæmmede.
- Unge udviklingshæmmede i UPPID stod i 2014 for en oprydningskampagne på et lokalt marked. Det gjorde blandt andet på baggrund af LEVs fokus i Uganda på også at styrke udviklingshæmmede som fortalere for deres egen sag. Oprydningskampagnen udløste stor anerkendelse hos alle lokale og efterfølgende økonomisk støtte fra det offentlige.
- Inclusion Ghana er på fem år blevet en vigtig stemme for mennesker med udviklingshæmning og inviteres i dag med i offentligt udvalgsarbejde omkring for eksempel børn. Foreningen er anerkendt som den eneste retmæssige repræsentant for udviklingshæmmede i landet.
- I Rwanda eksisterer der i dag mere end 40 lokale grupper, hvor forældre til udviklingshæmmede mødes. Isolation, bekymring og depression er dermed blevet afløst af fællesskab, udveksling af erfaringer og håb. Det samme gælder for Ghana og Sydafrika.
- I Sydafrika er det lykkedes at bryde med et gammeldags kønsrollemønster, hvor kvinderne bærer hele ansvaret for et udviklingshæmmed barn, mens faren i mange tilfælde forlader familien. Grupper for udelukkende fædre har været et vigtigt redskab og betydet, at flere fædre nu bliver hos familien og også deltager i aktiviteter i organisationen.

FÅ MERE
AT VIDE
Landsforeningen
LEV – www.lev.dk
– se under aktiviteter/
projekter

CASE

En familie i Sydafrika, forældre til E

R er taxichauffør og far til E, en dreng på otte år med Downs syndrom. Da E var lille, gik E's mor ind i en lokal selvhjælpsgruppe, og både E's mor og far begyndte at opsøge viden om Downs syndrom – blandt andet ved hjælp af DSSA's (Down Syndrome South Africa) medlemsblade og andet litteratur.

E går i en lokal folkeskole, hvor skoleledelsen er meget åben over for elever med handicap. E er ved at lære alfabetet, tallene op til ti, ugedagene og meget mere. Han er meget glad for at gå i skole og har også fået venner blandt de børn, der ikke har handicap. Faren er stolt af E, men for ham er det vigtigste, at E lærer nogle helt basale færdigheder, så han kan handle og komme omkring ved egen hjælp, så han bliver så selvhjulpent som muligt. Faren er ikke i tvivl om, at grunden til de store fremskridt, som E har gjort, skyldes den viden han og konen har fået fra selvhjælpsgruppen, og hvad de ellers har kunnet finde af information.

E's forældre underviser ikke kun dem selv, men er også begyndt at undervise andre om Downs syndrom. Det er vigtigt, at hele samfundet og andre børn får meget mere viden om Downs, som R siger.

Fra evalueringsrapport om LEVs engagement i "Break the Barrier"-projektet i Sydafrika fra 2011-2014.

22-årige Saif Abdallah er flygtning fra Sinjar-distriktet, der ligger i Irak på grænsen til Syrien. Hans landsby blev angrebet af IS tilbage i august 2014. Han opholder sig nu i Kabartolejren, som ligger i det irakiske Kurdistan.

TEKST OG FOTO: BENGT SIGVARDSSON ■

Saif og Selma Abdallah med deres mor Nofa i midten i familiens telt i Kabarto-lejren.

27-årige Selma Abdallah har store balanceproblemer og tilbringer al sin tid i familiens telt.

Det hårde liv som flygtning med udviklingshæmning

Terrorgruppen Islamisk Stats fremtrængen har siden begyndelsen af 2014 tvunget 2,7 millioner irakere på flugt i deres eget land. De fleste er søgt til de kurdiske områder, hvor mange med udviklingshæmning og andre handicap lever gemt væk i flygtningelejre

Tusindvis af hvide telte breder sig over et kæmpe område i Kabarto et par kilometer fra byen Dohuk i de autonome kurdiske områder i det nordøstlige Irak. I et af teltene sidder de to søskende, Saif Abdallah på 22 år og 27-årige Selma Abdallah, sammen med deres forældre. Begge søskende er udviklingshæmmede. Selma har på det nærmeste ikke været uden for teltet, siden familien flyttede ind i det i november 2014.

- Selma kan ikke holde balancen og forlader derfor aldrig teltet. Havde hun haft en kørestol, havde vi kunnet tage hende med rundt i lejren, siger hendes far Abdallah Muhammed.

Familien er en del af 1,2-1,5 millioner interne flygtninge i irakisk Kurdistan. Flertallet flygtede dertil, da terrorgruppen Islamisk Stat (IS) indtog det nordvestlige Irak i sommeren 2014. Mere end 20 lejre er blevet opført, og i dem lever hundredetusindvis af flygtninge. Hverdagen er hård for alle, og beho-

vene er store. Mange flygtninge med funktionsnedsættelser glemmes dog af hjælpeorganisationer og lejradministration. Tidligere levede for eksempel familien Abdallah i Shariya-lejren et lille stykke derfra.

- Der fandtes toiletter i en fællesbygning, som lå langt fra vores telt. Det var ikke muligt for Saif og Selma at komme derhen på egen hånd. Vi flyttede hertil, fordi her er mobile toiletter uden for hvert telt, beretter Abdallah.

TRAUMER EFTER KAMPE OG FLUGT

Familien er kurdiske muslimer og kommer fra en by i Sinjar-distriktet i det nordvestlige Irak, hvor de forsørgede sig ved fåreopdræt og et lille landbrug. Saif og Selma har aldrig fået stillet en diagnose eller har gået i skole.

- Selma kan slet ikke tale, og Saif har talevanskeligheder, så derfor kunne de ikke gå i en almindelig skole. Der fandtes ingen specialskoler eller centre

for udviklingshæmmede i byen, siger Abdallah.

Den 3. august 2014 blev byen angrebet af IS.

- Jeg og andre mandlige boere i byen forsvarede den i seks timer. Flere beboere blev dræbt, inden vi blev nødt til at flygte i bil til Dohuk-distriktet. Saif og Selma var hysteriske, siger Abdallah.

Der har været talrige rapporter om, at mange flygtninge, frem for alt kvinder og børn, er traumatiserede efter deres oplevelser, men der findes ingen ressourcer til at yde professionel hjælp. Saif er tydeligvis traumatiseret. Med jævne mellemrum former han sine fingre og hænder til et våben, og lader som om han skyder sin mor og far, mens han efterligner lyden af et automatvåben.

- De første måneder, efter vi var blevet angrebet, var Saif og Selma konstant bange. De vågnede med mareridt hver

nat, men nu har de det bedre, siger Abdallah.

INGEN TILBUD OM REHABILITERING

Kurdiske peshmerga-soldater, den irakiske hær og allierede har i det nordvestlige Irak igen overtaget en del områder fra IS, men intet tyder på, at de internt fordrevne kan vende hjem igen inden for en overskuelig fremtid. Ifølge lejradmistrationen har mindst 550 ud af lejrens cirka 40.000 beboere en eller anden form for funktionsnedsættelse, men der findes ikke nogen form for særlige tilbud til dem. Da lejren i november 2014 lige var blevet etableret, uddelte Handicap International hjælpemidler til en del. Familien Abdallah har dog ikke fået nogen. Siden de blev flygtninge har de heller ikke kunnet opnå nogen økonomisk støtte, hvilket alle irakere med funktionsnedsættelser ellers er berettigede til. Nu lever de af et bidrag fra FN's flygtningeorgan på cirka 170 danske kroner pr. person om måneden. Dagene er én lang venten. Saif går rastløst rundt i nabolaget. Selma sidder altid i teltet. Deres mor, Nofa, ønsker, at tiden kunne udnyttes til noget fornuftigt.

- Jeg tror, at Saif kunne blive udviklet meget, hvis han fik tilbud om rehabilitering, og at han ville kunne gøre sig bedre forståelig med taleterapi. Selmas muligheder for at udvikle sig er dårligere, men begge to skulle kunne klare sig bedre, hvis de kunne komme til at deltage i en eller anden form for aktiviteter eller ind imellem se noget andet end lejren, siger Nofa.

VEJENE ER IKKE EN GANG ASFALTEREDE

Hovedparten af dem, som er fordrevet fra det nordvestlige Irak, er religiøse minoriteter som kristne yazidier. Et par kilometer væk ligger Shariya-lejren, hvor der lever cirka 23.000 yazidiske flygtninge, blandt andet familien Khallash fra Sinjar med to børn. Den ældste søn, femårige Khalaf, er alvorligt udviklingshæmmet.

- Hans funktionsnedsættelser skyldes, at han blev født under komplicerede omstændigheder. Han har meget begrænset evne til at forstå noget, talevanskeligheder og slet ingen korttidshukommelse.

Desuden har han nedsat syn og kan ikke gå oprejst, siger faderen Naif Khalash.

Khalaf har desuden epilepsi, åndedrætsvanskeligheder og en række andre sygdomme, der kræver medicin og behandling. Internt fordrevne har ret til gratis primære sundhedstilbud og gratis medicin til mindre komplicerede sygdomme. Andre slags medicin og specialistbehandling må de selv bestemme. I Sinjar var Naif løsarbejder, som flygtning i Kurdistan arbejder han ind imellem som bygningsarbejder.

- Alt hvad jeg tjener går til Khalafs medicin og transportomkostninger til apoteket, siger Naif.

Irak skrev i 2012 under på FN's Handicapkonvention, noget som Naif aldrig har hørt tale om.

- Regeringen har ikke en gang asfalteret vejene i Sinjar. Så kan man jo ikke forvente, at de åbner centre eller skoler for børn med særlige behov, siger han.

TERAPI I DE KURDISKE OMRÅDER

I irakisk Kurdistan har den lokale regering ansvar for sociale spørgsmål og en egen handicaplovgivning, der er baseret på FN-konventionen. I byen Dohuk opererer Nujeen, som er en af de mest betydningsfulde organisationer i de

Teltene ligger tæt i flygtningelejren Shariya i irakisk Kurdistan.

kurdiske områder, når det handler om handicappedes rettigheder.

- Jeg vil godt sige, at handicaplovgivningen er bedre her end i det øvrige Irak. Alle mennesker med handicap har ret til økonomisk støtte, gratis rehabilitering og sundhedstilbud. Problemet er, at mange ikke kender til dette, men vi har udarbejdet guides og gennemført flere informationskampagner, siger Teli Salih Mosa, som er chef for organisationen Nujeen.

Børn med middel eller svær udviklingshæmning kan få gratis specialundervisning, terapi og andre tilbud på centre i de større byer.

- Interne flygtninge med udviklingshæmning er også velkomne på centrene. Men de skal selv bekoste transporten, og det har meget få råd til, siger Teli.

TROR IKKE DERES BØRN KAN LÆRE NOGET

Børn med lidt udviklingshæmning har ret til at gå i en almindelig skole, men flygtningestrømmen har betydet en 30 procents befolkningstilvækst i irakisk Kurdistan på mindre end et år. Skolerne er overfyldt. Til trods for at mange underviser på toholdsskift, og der endda er åbnet nogle skoler i lejrene, får kun omkring 30 procent af interne flygtninges børn skoleundervisning. I mere end ti lejre forsøger Nujeen og den lokale organisation for handicappede, JIN, at integrere børn med funktionsnedsættelser på såkaldte børnevenlige steder, hvor man blandt andet har psykosociale aktiviteter.

- Vi rådgiver lederne om, hvordan de bedst kan integrere dem i psykosociale aktiviteter. Vi taler endda med andre børn, for at de skal få en positiv indstilling til jævnaldrende med funktionsnedsættelser, siger Teli,

Der kræves en del overtalelse af forældrene, inden de lader deres børn med udviklingshæmning deltage i aktiviteterne.

- Desværre er der mange forældre, som i første omgang ikke vil have, at de deltager. De tror, det er umuligt for et barn med funktionsnedsættelser at lære noget, siger Teli.

Der er også andre årsager til, at mange flygtninge med udviklingsforstyrrelser lever en isoleret tilværelse i teltene, nemlig at deres familier skammer sig over dem.

- Sådan er det i hele Irak og mange andre steder i Mellemøsten. Det kan eksempelvis være svært for en kvinde at blive gift, hvis hun har et familiemedlem med en funktionsnedsættelse. Mange tror, at alle funktionsnedsættelser er arvelige, men i irakisk Kurdistan er der i de senere år sket en holdningsændring, efter at vi og andre organisationer har gennemført flere informationskampagner, slutter Teli.

Teli Salih Mosa (tv) er chef for organisationen Nujeen, og Nasradin Bouty er talsmand for handicaporganisationen JIN. Organisationerne arbejder sammen i mere end ti flygtningelejre om at forbedre forholdene for ikke mindst flygtningebørn med handicap.

Kvindelige kurdiske peshmerga-soldater på øvelse uden for byen Suleymania i det irakiske Kurdistan. Peshmerga, den irakiske hær og deres allierede forsøger at befri IS-kontrollerede områder, så flygtningene kan vende hjem. En opgave der dog ser ud til at trække ud.

Naif Khallash og hans femårige søn Khalaf er yazidiske flygtninge fra Sinjar. De opholder sig nu i Shariya-lejren i irakisk Kurdistan. Khalaf er udviklingshæmmet i svær grad.

Pamhulegård handicap venlig feriebolig

700 m² dejligt stort landhus beliggende på stor naturgrund i Pamhule midt i den smukke danske natur. Her er du tæt på skov, strand og vand. Huset ligger med skøn udsigt over Pamhule sø. Huset har 10 dobbelt værelser alle med eget badeværelse.

Husets samlingspunkt er det enorme køkkenalrum, som er indrettet med stort åbent køkken, stor spiseafdeling og i åben forbindelse med sofa/fjernsynsafdeling.

Tilhørende er stort pool rum med 60 m² stor pool med lille separat børnepool samt spa og sauna.

Inden for få km. afstand forefindes stor dyrehave samt skov. Kort afstand til domkirkebyen Haderslev med sine hyggelige gamle huse og stemningsfulde torv med små cafeer samt masser af gode shopping muligheder. Samtidig er der kort afstand til flere dejlige badestrande.

Huset er meget handicapvenligt uden trapper og der er skinne med hejs over poolen. Der er også toiletstol, lift samt toiletstøtte på toiletterne.

Huset udlejes på ugebasis med skiftedag lørdag. Prisen er DKK 16.500,- for oktober-marts. For øvrige mdr. er prisen DKK 19.000,- inkl. forbrug.

Få mere information på www.pamhulegaard.dk eller ring på 51 29 30 42 for nærmere information og booking.

AF CAMILLA OVERGÅRD NIELSEN,
ORGANISATIONSKONSULENT I LEV ■

Fritids festival

– og glæden ved at gøre noget sammen

Mennesker med udviklingshæmning har ret til et aktivt fritidsliv som alle andre. Det kan bare være rigtig svært – af mange forskellige årsager. LEV forsøger nu gennem en række arrangementer at sætte spot på de muligheder, som rent faktisk findes. Senest ved en stor 'fritidsfestival' i Randers

Det er typisk en udfordring for udviklingshæmmede at dyrke et aktivt fritidsliv. Ofte er tilbuddene til gruppen begrænsede, det kan være svært at danne sig et overblik over de muligheder, som rent faktisk findes, og den ekstra hjælpende hånd til at komme afsted kan mangle. Sofaen og en inaktiv livsstil bliver derfor et alternativ, hvor ensomhed og en kamp med vægten følger trop.

Et aktivt fritidsliv har mulighed for at modvirke dette ved at bidrage med netværk og positive relationer til glæde

og gavn for den enkelte. LEV ønsker at sætte fokus på, at mennesker med udviklingshæmning får samme muligheder for et aktivt fritidsliv som andre og har derfor søgt Heinrich og Laurine Jessens Fond om midler til afholdelse af en række events, som netop søger at sætte fokus på fritidsmuligheder og glæden ved at gøre noget sjovt sammen!

UDSTILLINGSVINDUE

Første event blev afholdt i Middelfart (tilbage i november), og 8. juni var turen kommet til Randers, hvor LEV og Randers Kommune indbød til en 'fritidsfesti-

val' i museet GAIAs fine lokaler. Festivalen fungerede som udstillingsvindue for allerede etablerede aktivitetstilbud i kommunen og markerede samtidig startskuddet for "Mød os Randers", en brugerstyret aktivitets- og samværforening, hvor man alt efter interesse kan mødes omkring en aktivitet.

Kokken Claus Holm, som også deltog i første event arrangeret af LEV, fungerede igen som trækplaster og skabte endnu engang en god stemning blandt deltagerne sammen med lokale bands, der også optrådte på dagen. Køkkenet blev proppet med spændende og smagfulde råvarer og en gasgrill blev også installeret, inden Claus Holm gik i gang med at kokkerere lækre snacks og små retter sammen med dem, som havde lyst.

Omkring 100 mennesker mødte op i Randers for at hilse på Claus Holm, kokkerere, smage på retterne, høre musik, tage en snak med de forskellige tilbud og i det hele taget bare hygge sig med hinanden. Til november tager vi så endnu tur - denne gang i Kolding.

De 83 Danhostels ligger spredt over hele landet der spænder vidt i forhold til udseende, indretning, faciliteter og beliggenhed. Uanset om din familie er til cykelferier, vandreture, fiskeri, golf eller gastronomi – så er der altid et Danhostel der passer til jer.

DANHOSTEL KONTAKT
 Mail: danhostel@danhostel.dk
 Telefon: 33 31 36 12
 Booking: www.danhostel.dk

EFTERÅRSFERIE FERIE TIL FAMILIER I ALLE STØRRELSER

Det kræver som regel lidt planlægning, når man tager afsted på familieferie. Vil I være sikre på at finde et sted, hvor der er plads og faciliteter til alle aldre, og hvor I kan indrette jer efter jeres planer, behov og dagsrytme, er et Danhostel lige sagen.

83 Danhostels tilbyder den perfekte ramme om en familieferie. Der er plads til både dine, mine og vores børn på de hyggelige familieværelser, og i gæstekøkkenerne kan I selv lave mad, når det passer ind i jeres rytme.

HYGGELIGE FAMILIEVÆRELSE MED PLADS TIL HELE FAMILIEN
 Alle Danhostels er indrettet med rummelige familieværelser, hvor hele familien kan være samlet. Det er et godt

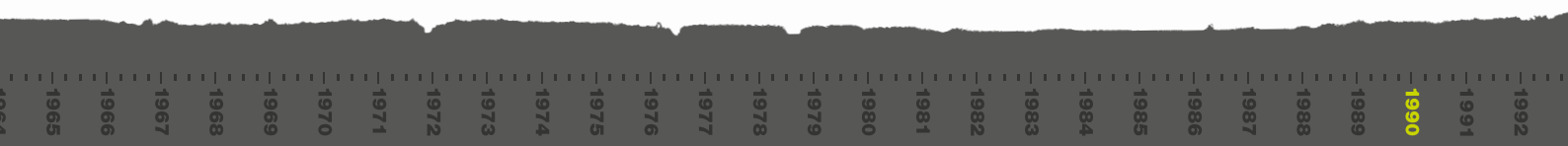
alternativ til en hotelovernatning, bare billigere – og så må du have hunden med de fleste steder.

Mange familieværelser kan rumme op til seks personer, og er en rigtig god ide, hvis man har mindre børn med – eller hvis det er bedsteforældrene, der er på tur med børnebørnene. Alle Danhostels tilbyder morgenmad. Der er mulighed for at laves jeres egen mad, i de velindrettede gæstekøkkener, som I kan benytte, når det passer ind i jeres planer. Der er også altid legeområder og tv-stue, og da Danhostels er populære hos børnefamilier, er der næsten altid andre børn at lege med.

Læs mere og book dit ophold direkte på www.danhostel.dk.

- VIDSTE DU AT**
- Familien kan være samlet på ét værelse
 - Alle Danhostels serverer morgenmad, hvis man ønsker det
 - Man kan selv lave mad i Danhostels veletablerede gæstekøkkener, og dermed holde feriebudgettet nede
 - Danhostel har hyggelige dobbeltværelser hvis I ønsker en parferie
 - Alle Danhostels ligger tæt på attraktioner og seværdigheder

Det skrev vi...
for 25 år siden

Skal det fremover være primærkommunerne, der skal bevilge og finansiere førtidspensionerne?

Kommunernes Landsforening og regeringen har faktisk indgået aftale om, at sådan skal det være fra juli 1991!

Kommunerne skal betale 50 procent af pensionen – udgiften skal modregnes i bloktilskuddet.

Bloktilskud gives som bekendt efter antal af borgere i kommunen, men fordelingen af førtidspensionister er ikke den samme i procent landet over.

Der er erfaring for, at de i forvejen mest økonomisk trængte kommuner også har flest pensionister – altså forværrer aftalen disse kommuners borgeres situation.

Aftalen mener at tage højde for dette ved at foreslå en udligning i 1991, men hvad med efter 1991?

I aftalen tager man også livet af ankesystemet eller i al fald så godt som – men det er jo heller ikke til at handle, som man vil, hvis befolkningen har mulighed for at klage!

Pårørende protesterer mod mikromad

Splinternyt køkken står ubrugt hen på nyt botilbud i Fredericia, fordi maden nu fragtes ind i kasser – færdiglavet i et storkøkken, lige klar til mikroovnen. Uværdigt kalder pårørenderåd det

”Beboerne er frustrerede og afmægtige. Det hører jeg fra mange pårørende. Beboerne savner, at de ikke kan være med til at lave deres egen mad. Egenværdet bliver større, når man laver mad – og mindre, når det ikke er muligt. Det vil jo svare til, at kommunen besluttede, at du og jeg skulle have maden leveret af et storkøkken – et helt liv.”

Aksel Iversen, formand for pårørenderåd

I Center Kobbeldgården og i to botilbud på Ullerupdalsvej bor der cirka 80 personer med udviklingshæmning i større eller mindre grad. Men fælles for dem alle er, at Fredericia Kommune for et år siden besluttede, at de ikke mere skal medvirke til at lave deres egen mad. Det var for dyrt at give den nødvendige pædagogiske bistand, mente man i kommunen.

I stedet får beboerne nu noget, man i det fælles pårørenderåd for botilbudene kalder ’kølemad’. Det er mad, som leveres udefra – typisk fra det kommunale storkøkken, Elbokøkkenet, der er ejet af Fredericia, Kolding, Haderslev og Middelfart kommuner i fællesskab.

Elbokøkkenet skriver selv på deres hjemmeside, at de laver ”dagligt mad til cirka 1300 hjemmeboende og mad til plejehjem i Kolding, Middelfart, Haderslev og Fredericia Kommuner. Det fælleskommunale ejerskab sikrer, at borgerne får en optimal service. Det er lokale mennesker tæt på brugerne, der er med til at sikre, at de daglige måltider når sikkert frem.”

Kvaliteten af mad kan altid diskuteres – og det er den også blevet på Kobbeldgården. Men det er især passiviseringen, som beboerne oplever med den nye madordning, der har vagt harme. Pårørenderådet har i flere omgange taget skarpt afstand fra kølemads-modellen. Og senest i et åbent brev til kommunens politikere i juni måned. Formand

for pårørenderådet, Aksel Iversen, siger til LEV Bladet:

- Beboerne er frustrerede og afmægtige. Det hører jeg fra mange pårørende. Beboerne savner, at de ikke kan være med til at lave deres egen mad. Egenværdet bliver større, når man laver mad – og mindre, når det ikke er muligt. Det vil jo svare til, at kommunen besluttede, at du og jeg skulle have maden leveret af et storkøkken – et helt liv. Og i øjeblikket oven i købet uden, at man selv kan være med til at bestemme menuen.

Hermed henviser Aksel Iversen til, at det i en periode frem til midten af september ikke er muligt selv at vælge mad fra den menuoversigt, som Elbokøkkenet normalt laver – og også lover på deres hjemmeside.

Sytter Kristensen, LEVs landsformand, finder Fredericia Kommunes madordning dybt sørgelig:

- Med et pennestrøg beslutter kommunen, at nu skal mennesker med udviklingshæmning, der bor i botilbud, have leveret færdiglavede, folieindpakket mad til en uge af gangen. Det er en helt uhyggelig trist udvikling, at man gør den her gruppe borgere til en del af et samlebånd, som var det en produktionsvirksomhed, der skal optimeres mest muligt.

DEN SKJULTE MADREVOLUTION

Det var et debatindlæg af Sytter Kristensen, der fik pårørenderådet på Center Kobbeldgården til at skrive det åbne brev til kommunen. Frustrationerne over

kølemaden, og det at kommunen ikke hørte på indvendingerne, sad nærmest uden på tøjet, da Aksel Iversen så Sytter Kristensens indlæg i Jyllands-Posten via LEVs nyhedsbrev.

Indlægget i JP henviste blandt andet til daværende fødevareminister, Dan Jørgensens, tanker om en madrevolution, hvor fokus var ”Lær at lave mad – brug råvarer – spis sammen”. Ministerens tanker skabte stort røre, for hvordan kunne han tillade sig at blande sig i vores allesammens mad og madlavning? Men som Sytter Kristensen skrev i indlægget: ”Samme forargelse ser vi pudsigt nok ikke, når det gælder en anden madrevolution, som har fundet sted de senere år.

En revolution, som tilmed føres ud i livet på en måde, der forekommer en del mere diktatorisk end de ”gode råd” fra fødevareministeren.

Mange mennesker med udviklingshæmning har nemlig oplevet en decideret revolution i deres madkultur i løbet af de seneste fire-fem år, fordi de er blevet frataget den pædagogiske hjælp til at fremstille deres egne måltider i fællesskab med andre. I stedet henvises de til færdiglavede pakker med en uges retter fra kommunens centralkøkken, som de hver især kan opvarme i mikroovnen.

Væk er muligheden for at lære at lave mad sammen af råvarer – og det naturlige i at spise sammen smuldrer lige så stille.

Hvis man ikke ønsker kølemad, er man selv velkommen til at købe og lave sin egen mad. Men det bliver uden pædagogernes hjælp til at lave det. For det må de ikke ifølge kommunens nye regler. Aksel Iversen fortæller, at dem, der har valgt at stå uden for kølemadsordningen, først og fremmest lever af pizza.

Revolutionen i udviklingshæmmedes madkultur sker ikke, fordi de har lyttet til gode råd fra fødevarerministeren. Nej, revolutionen sker efter diktat udstedt af regnedrengene på rådhuset – for der er penge at spare ved at ødelægge sårbare menneskers fællesskab og madkultur.” Sytter Kristensens indlæg sad lige i solar plexus på Aksel Iversen og de øvrige i pårørenderådet. Og det fik dem selv til tasterne med det åbne brev til medlemmerne af socialudvalget i Fredericia Kommune. I brevet står der blandt andet: ”Vi er fuldstændig enige med Sytter Kristensen i hendes syn på den madkultur, som tilbydes de handicappede i Danmark. Når flere og flere skal leve af kølemad, er det med til at passivere dem, fordi de ikke mere deltager i den fælles madlavning, samtidig med at de sidder for sig selv og spiser. Det medvirker til isolation, som ikke er fremmende for deres livskvalitet.

I Fredericia er det ikke bedre. Her har de senere års besparelser på Handicapområdet betydet, at flere og flere må leve af kølemad.”

DE GODE GAMLE DAGE

Før kommunens nye madreglement trådte i kraft, foregik madlavningen på botilbuddene i Fredericia i botilbuddenes egne køkkener. Aksel Iversen fortæller:

- Tidligere stod pædagogerne for at lave både varm og kold mad. Der blev holdt madmøder med beboerne, hvor de besluttede, hvad de skulle have at spise

en uge frem. Beboerne har gennemført hygiejnebevis, og de deltog aktivt i madlavningen. Man fik frisk mad, lavet fra dag til dag.

Helt grotesk er situationen på botilbuddet Center Kobbeltgården, der blev indviet i 2013. En del af det store byggeri er et fuldt indrettet industrikøkken. Lige til at bruge. Men det har aldrig været i brug. I stedet blev der indkøbt mikroovne til alle beboernes lejligheder, så de her kan varme den mad, der bliver leveret udefra.

I princippet kan man som beboer i et af botilbuddene frit vælge madleverandør, men dem, der vælger det kommunalt ejede Elbokøkkenet, får tilskud – 17 kr. pr. måltid. Et ikke ubetydeligt tilskud til et måltid, der koster cirka 50 kr. Aksel Iversen har regnet ud, at hvis man får kølemad hver dag i året, så løber tilskuddet på de 17 kr. op til cirka 5.500 kr. på årsbasis.

Hvis man ikke ønsker kølemad, er man selv velkommen til at købe og lave sin egen mad. Men det bliver uden pædagogernes hjælp til at lave det. For det må de ikke ifølge kommunens nye regler. Aksel Iversen fortæller, at dem, der har valgt at stå uden for kølemadsordningen, først og fremmest lever af pizza.

SAGEN TAGES OP I KOMMUNALT UDVALG

Pårørendegruppens åbne brev har ikke medført en strøm af reaktioner fra politikerne i kommunen. Men en enkelt er der dog kommet. Den er fra Bente Ankensen (S), der er næstformand for social- og omsorgsudvalget. Hun takker i et skriftligt svar for brevet og lover, at udvalget vil tage sagen op til debat snarest. Aksel Iversen vil spændt følge, hvad den debat ender med.

LEV: Kontakt til kommuner og ministerier...

Kølemadsmodellen i Fredericia er, som Sytter Kristensens debatindlæg i JP viser, langt fra nogen ny opfindelse, andre kommuner rundt om i landet har lignende ordninger. LEV har da også i flere omgange taget problematikken op med en række af disse kommuner. Dog uden, at det har betydet, at modellen er blevet skrottet. Sytter Kristensen vil i løbet af efteråret igen tage kontakt til fødevarerministeren og socialministeren og bede dem tage stilling til, om de vil reagere på den bekymrende udvikling, som aktuelt finder sted flere steder rundt om i landet.

KARISE EFTERSKOLE www.karise-efterskole.dk
For elever med særlige læringsforudsætninger

KARISEUDDANNELSEN www.kariseuddannelsen.dk
STU - Helhedsorienteret særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse

KULTURHUSET LEOPOLD www.kulturhusetleopold.dk
Beskæftigelses tilbud - Socialøkonomisk virksomhed

FORKANTEN www.forkanten.dk
Et inkluderende botilbud

en fælles vej
til voksenlivet

**Læs om Lillian, der var bange for, at hendes spastiske søn aldrig kunne flytte hjemmefra.
Læs hele artiklen på: www.karise-efterskole.dk**

1. "Jeg er ikke bekymret mere. Jeg tænker nu, at Nicklas nok skal få et godt liv".
2. "Det er så suverænt, at Karise Efterskole nærmest er en pakke, så der er en sammenhæng i et længere forløb".
3. "For første gang har jeg oplevet, at han har venskaber. Lærerne har skabt kontakten og lært ham, hvordan man gør sådan noget".
4. "Det var svært at slippe ham, jeg arbejdede meget med mig selv, og det gjorde ondt - men jeg kunne ikke se nogen anden udvej".
5. "Jeg troede ikke, at han kunne være hjemmefra uden den strukturerede hverdag, vi havde bygget op til ham".

SOLHJORTEN
Specialskole for udviklingshæmmede

**TRIVSEL
LÆRDOM
UDVIKLING**

SOLHJORTEN ER ET UNDERVISNINGSTILBUD
TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE BØRN OG UNGE,
HVOR DER UNDERVISES UD FRA RUDOLF
STEINERS PÆDAGOGIK

UNDERVISNINGSFORLØBET TILRETTELÆGGES,
SÅ ALLE TRE DELE AF MENNESKET I LØBET
AF DAGEN FÅR TILSTRÆKKELIG NÆRING OG
DERMED BRINGES I EN SUND OG HARMONISK
BALANCE.

Kålundsvej 24 Tlf: 4495 4650 post@solhjorten.dk
3520 Farum CVR.nr. 2635900 www.solhjorten.dk

OK STØTTER LOKALSPORTEN

Du kan også være med til at gøre livet i din klub mere farverigt. Med et OK Benzinkort kan du nemlig støtte din lokale klub, hver gang du tanker.

Se mere på www.ok.dk

OK

EngleForEvigt.dk

Ja vi er handicappede, og kan noget med musik!

Sang & guitar
hygge og fest
stort som småt
vi spiller godt
Kontakt Erik
26 62 39 61
Erik@EngleForEvigt.dk

Wimmersvej
Et danse orkester
90% Bamse sange

NORDFYNS HØJSKOLE

- et afbræk fra hverdagen

Kost & Sundhed madlavning, motion og hjælp til vægttab

Musik & Medie billeder, musik og video

STU Tag hele eller en del af din STU på Nordfyns Højskole

www.nordfyns.nu

Nordfyns Højskole - Fælledvej 11 - 5400 Bogense

Tlf.: 64 81 32 80 - kontor@nfhs.dk

Job til alle

klapjob.dk

Er du på førtidspension eller ved at være færdig med en STU? Og kunne du tænke dig et job? Så kontakt KLAP...

Job til førtidspensionister

Et projekt under
Landsforeningen
LEV

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, der arbejder for at skaffe skånejob til mennesker med kognitive vanskeligheder. KLAP har en række landsdækkende aftaler med virksomheder om at skabe jobmuligheder, ligesom vi har et landsdækkende team af jobkonsulenter som er klar til at hjælpe. KLAP har bla. samarbejde med Sunset Boulevard, McDonalds, Irma, Rema 1000, Silvan, Matas, Færgen, Bilka, Føtex, Steen & Strøm, Danske Diakonhjem, Region Nordjylland og Region Midtjylland.

LUKSUSHUSE.DK

Vidunderligt langt fra hverdagen

STORE LUKSUSSOMMERHUSE MED PLADS TIL 14-24 PERS.

LUKSUSHUSE
MED HYGGE-
GARANTI

I DE SKØNNESTE
OMRÅDER
I DANMARK

LUKSUSSOMMERHUSE
MED POOL OG AKTIVITETS-
RUM
MED PLADS TIL OP TIL 24 PERSONER

BESTIL EN
BROCHURE PÅ
WWW.LUKSUSHUSE.DK

HUSENE INDEHOLDER AKTIVITETER TIL
HELE FAMILIEN - EKS. POOL, SPA, BILLARD,
BORTENNIS, DART M.M.

FOR MERE INFORMATION
KONTAKT OS PÅ TLF. 87 25 71 65
MAIL: INFO@LUKSUSHUSE.DK

WWW.LUKSUSHUSE.DK

Luksushuse.dk · Blytækkervej 8 · 8800 Viborg

ÅBNINGSTIDER mandag - torsdag kl. 8-16 og fredag kl. 8-15

INDKALDELSE AF ANSØGNINGER TIL NANNY JACOBSENS FOND

Fondens formål er at yde støtte til psykisk udviklingshæmmede.

Støtte kan gives til såvel udviklingshæmmede enkeltpersoner som til projekter, hvis formål er at hjælpe grupper af psykisk udviklingshæmmede.

Desuden kan fonden give støtte til uddannelse og videnskabelige projekter.

Fonden yder kun støtte til personer og projekter, der **ikke** kan opnå offentlig støtte og prioriterer at støtte de psykisk udviklingshæmmede, der økonomisk er dårligst stillede.

Enkeltpersoner kan max. tildeles kr. 5.000,00 i støtte, som skal beskattes.

Fonden uddeler støtte en gang om året, og ansøgningsfrist for året 2014 er den 20. oktober 2015.

Ansøgningsblanket kan udskrives på
www.ret-raad.dk/faaborg-nannyjacobsensfond

Ansøgningsblanket kan ligeledes mod fremsendelse af frankeret svarkuvert og med angivelse af, om der søges til enkeltperson eller projekt, rekvireres hos

Advokat Jess Lykke Gregersen
Kanalvej 4
5600 Faaborg
Tlf. 70 10 11 99
E-mail: mdn@ret-raad.dk

BEHAVE IN
YOURSELF
WWW.GRANHØJEN.DK

GRANHØJEN TILPASSER RAMMERNE TIL DEN ENKELTE FOR AT SKABE ET MENINGSFYLDT LIV.

Det helhedsorienterede forløb er afgørende for den enkelte borger, derfor samarbejder Granhøjen med forskellige aktører, indenfor aktivering og beskæftigelse, for altid at kunne skræddersy tilbud, så de passer til den enkeltes funktionsniveau.

LÆS MERE PÅ VORES HJEMMESIDE

Granhøjen

SPECIALPSYKIATRISK BEHANDLING

Blindestræde 1, 4300 Holbæk, Tlf.: + 45 5993 2301
kontakt@granhojen.dk, www.granhøjen.dk

AF ALICE HASSELGREN, LEDER AF LEVS BØRNETERAPEUTER ■

Ny diplomuddannelse i alternativ kommunikation er en succes

Første modul af en ny pædagogisk diplomuddannelse med navnet ”Komplekse Kommunikationsbehov” er blevet afviklet med stor succes. Det viser en evaluering af forløbet

”At styrke det faglige personales viden om alternative kommunikationsformer målrettet mennesker med komplekse kommunikationsbehov.” Det er målet med en helt ny diplomuddannelse i alternativ kommunikation, der første gang blev afviklet i foråret 2015 på UCC Professionshøjskolen i København.

Modulet er nu blevet evalueret, både med inddragelse af de studerende og undervisere. Og det har været en stor succes. Eksamen og evalueringer viser, at de 19, der gik til eksamen, har gennemført med et meget fint gennemsnit. Desuden fremgår det af de studerendes evalueringsskemaer, at over halvdelen har fået en ny viden og en helt ny forståelse for alternative kommunikationsmuligheder for mennesker uden talesprog.

Baggrunden for den nye uddannelse er at sikre, at det fagpersonale, der i dagligdagen skal hjælpe og støtte mennesker med komplekse kommunikationsbehov, også har den fornødne

viden om, hvordan man rent faktisk støtter ekstremt kommunikationssvage mennesker. I årevis var det overladt til tilfældige ildsjæle at skaffe sig viden om dette område, og derfor har den også været ikke eksisterende mange steder.

DEN NYE UDDANNELSE

Det første modul har blandt andet haft fokus på det flerfaglige samarbejde med inddragelse af netværk omkring børn, unge og voksne med komplekse kommunikationsbehov, herunder også kognitive vanskeligheder.

Et andet fokusområde har været på, hvordan man afdækker kommunikationsbehov og den bagvedliggende kommunikationsteori, samt udvikling af kommunikative færdigheder og støttende og alternative kommunikationsmuligheder. Der har været inddraget undervisere fra praksisfeltet, fra Københavns Universitet, og i forløbet er der tilført nyeste viden, nyeste litteratur samt best practice fra feltet, både nationalt og internationalt

Modul nr. 1 har medført en øget opmærksomhed på mennesker med komplekse kommunikationsbehov, faktisk helt ind i Socialstyrelsen, der har anmodet om litteraturliste og undervisningsplan

Modul nr. 2 er allerede efterspurgt og vil sandsynligvis blive udbudt i efteråret 2016, hvis godkendelsen forløber planmæssigt. Modul nr. 1 kører næste gang igen i foråret 2016.

Læs mere om uddannelsen på ucc.dk/videreuddannelse/komplekse-kommunikationsbehov-og-funktionsnedsaettelser

GREEN CLEAN SERVICE

**KVALITETSRENGØRING
TIL
ERHVERV OG PRIVAT**

.....
**GREEN CLEAN SERVICE
V/PIA NORDKJÆR**

Kastanievej 17 - Laurbjerg - 8870 Langå
Tlf. 61 88 88 48 - Mail: nordkjaer@g-clean.dk
www.g-clean.dk

Fruens-Ejendomsservice

Gør livet lidt lettere

Få en total løsning

- Privat rengøring • Erhvervsrengøring
- Haveservice • Vinduespolering

Velkommen til VilstedSøGård.

Kursus center, Bed & Kitchen i naturskønne omgivelser ved skov og sø. Tlf. 40904368 mail vd@vesthimmerland.dk
Vilsted.loti.dk

Danhostel Faxe vandrerhjem, en Socialøkonomisk virksomhed der drives af mennesker med særlige behov og som tilbyder meget mere end en seng at sove i. Lejrskoler, kurser og fester holdes i skønne omgivelser ved Nordeuropas største hul i jorden, Faxe Kalkbrud, med mulighed for ture i kalkbruddet alene, eller med guide.

Østervej 4 • 4640 Faxe • Tlf. 56 71 41 81 • www.danhostel.dk

FREJA

FREJA Transport & Logistics A/S

Ørstedsvej 11, Stilling

Tlf. 9670 5000 – www.freja.dk

Helle for fællesskab og udvikling

Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvfri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

Grydelapper I/S

Privat beskyttet beskæftigelse

Slotshaven 5 • 4300 Holbæk

Tlf. 59 48 03 62

**Byens største udvalg
i sy-tilbehør
Reparation af alle mærker
6 mdr. garanti**

**LAPP
SYMASKINER**

Kirkegade 5 . Vejle . Tlf. 75 82 45 48

Bofællesskabet
LYKKE

Marie

www.mariehjem.dk/lykke

Et nyt bofællesskab for 24 unge med multiple
funktionsnedsættelser. Et bofællesskab med masser
af plads og moderne teknologi.

Vi har enkelte ledige pladser

Kontakt:
Forstander Kirsten Borst
kb@mariehjem.dk
tlf: 47 38 39 00

NS system

...synlighed på tekstil

- Transfer •
- Direkte print •
- Broderi •
- Laser •
- Vævede etiketter •
- Plotterfolie •
- Tekstil •

Storebæltskolen

helhedstilbud for børn & unge med særlige behov

Storebælts Erhvervspark 1
4220 Korsør - Tlf. 5837 7412
www.storebaeltskolen.dk

K. Westergaard Automobiler A/S

RENAULT

Høegh Guldbergs gade 18 • 8700 Horsens

75 62 51 33

www.westergaard-automobiler.dk

AVR

www.avkvalves.eu

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommer-
højskoler, weekendkurser samt for
undervisning i Kolding, Fredericia
Vejle, Svendborg og Langeland.

Ortopædisk håndskomageri

Conny Guldbæk

Danmarksgade 20
6700 Esbjerg
Tlf. **21 26 23 88**
orto-sko@bbsyd.dk
www.ortosko.dk

HORNSYLD EL ApS

Møllevej 1 - 8783 Hornsyld - Tlf. 75 68 77 55

BARRIT EL

Tlf. 75 69 13 77

Se også internet:
www.hornsyldel.dk

Special Olympics-danskere tog World Games med storm

De 69 atleter med udviklingshæmning, der repræsenterede Danmark ved Special Olympics World Summer Games i Los Angeles, vendte hjem til Danmark med kufferterne fulde af medaljer og store oplevelser

- Det er den største oplevelse, jeg nogensinde har haft. Og der går nok mange år, inden jeg oplever noget tilsvarende.

Cykelrytteren Hans Peter Andersen er ikke i tvivl om, at Olympic World Summer Games i Los Angeles var en kæmpe oplevelse.

Verdens største sportsbegivenhed for atleter med udviklingshæmning gav Hans Peter Andersen og de øvrige 68 danske deltagere nogle uforglemmelige oplevelser, både sportsligt og socialt.

Hans Peter Andersen og Mika Frederiksen sørgede for, at Danmark for første gang var med i cykling ved World Games – og det med succes. Hans Peter Andersen fik en guldmedalje i det klassiske linjeløb over 40 kilometer, en bronzemedalje i enkelstart, mens Mika Frederiksen fik en sølv- og en bronzemedalje.

Medaljer var der i det hele taget mange af til danskerne, der var mindst én tur på podiet i samtlige ti idrætter med dansk deltagelse. I alt vandt holdet 35 individuelle medaljer og otte holdmedaljer.

Det er dog i endnu højere grad holdets positive indstilling og karakterstyrke både i og uden for konkurrence, der fortjener anerkendelse, mener DHIF-formand Karl Vilhelm Nielsen.

- Jeg er virkelig imponeret over den entusiasme og energi, som er lagt for dagen både før og under World Games. Vi kan alle være stolte over resultaterne, for de kommer ikke af ingenting. Flere atleter har lagt deres livsstil om frem mod deltagelsen, og det gør mig både glad og stolt, når de har tabt sig, lagt tobakken på hylden og øget deres træningsmængde for at kunne repræsentere Danmark på bedste vis, siger Karl Vilhelm Nielsen, der selv har besøgt det danske hold i Los Angeles.

BEGEJSTREDE ATLETER

Special Olympics World Summer Games er den største sportsbegivenhed i

verden i 2015 og har på mange områder sat helt nye standarder for legene.

1500 pressefolk har været akkrediteret, og blandt andet tv-dækningen i USA har nået nye højder. Avril Lavigne har sunget, og Michelle Obama har talt. 6.500 atleter fra 170 lande har deltaget, og flere end 30.000 frivillige har hjulpet til. Alligevel er det sammenholdet i den danske trup, der har gjort størst indtryk de fleste atleter.

- Det har været virkelig sjovt at være til World Games, og tiden er gået meget hurtigt. Det har været en kæmpe oplevelse for mig at være med på holdet. Vi har haft det rigtig godt sammen, og alle har heppet på hinanden og hjulpet til, hvis der var nogen, der havde brug for hjælp, siger Liv Krøier, Næstved, der sammen med resten af det danske bowlinghold vandt guld for hold i Los Angeles.

Hans Peter Andersen nævner også det gode sammenhold som et af turens højdepunkter:

- Det var meget varmt – og rigtig sjovt! Vi var ude at heppe på de andre danskere, der konkurrerede i fodbold, håndbold, ridning og badminton – og mange var også ude at se os cykle.

Den danske cykelrytter kunne godt tænke sig at være med næste gang, der er World Summer Games. Og under alle omstændigheder bliver han ved med at cykle.

DHIF-formand Karl Vilhelm Nielsen

Få det fulde overblik over de 43 danske medaljer og samtlige holdets resultater her – www.la2015.org/results?delegationID=Denmark

ULF

– masser at tage fat på
for det nye Folketing

Kære nyvalgte politikere i Folketinget – hjælp os med at løse problemerne for udviklingshæmmede. Sådan starter ULF et åbent brev til alle de folketingsmedlemmer, der blev valgt den 18. juni. For der er nok at tage fat på: Ledsagelse, ghettoer og digitalisering for bare at nævne nogle af de mest aktuelle emner

Handicaprelaterede emner kom vanen tro ikke til at fylde meget i valgkampen op til folketingsvalget, selv om 'Velfærdsdanmark' var et væsentligt omdrejningspunkt for mange partier. Så behovet er stort nok for at gøre de nyvalgte folketingsmedlemmer klart, at der er en gruppe borgere, som er helt afhængige af den velfærd, der er så omstridt og debatteret.

- Vi udviklingshæmmede vil gerne leve på lige fod med alle andre, og vi vil ikke gemmes af vejen. Vi ønsker lige muligheder og lige vilkår, men vi oplever tit, at vi kommer nederst i bunken. Der er noget galt med menneskesynet. Vi er trætte af at blive ignoreret. Det er forkert, at handicappede slet ikke var med i debatterne eller i valgkampen, siger Lars Gjermandsen, formand for ULF.

Derfor var det også helt naturligt for Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF) lige efter valget at lave en liste over nogle af de væsentligste ting, som det nye Folketing bør tage fat på.

LEDSAGELSE

Som første punkt nævner Lars Gjermandsen ledsagelse:

- Et stort problem, som vores medlemmer ofte gør os opmærksom på, er ledsagelse. Der er blevet skåret kraftigt i ledsagelsen de seneste år. Det betyder, at rigtig mange udviklingshæmmede ikke kan komme ud og have et aktivt liv. Vi har brug for, at der kommer nogen og tager os med til aktiviteter – en tur i svømmehallen, i biografen.

- Vi mener, at alle har ret til den ledsagelse, der er brug for. Det kan ikke bare varetages af pårørende. Hvem af jer vil have mor og far med til alting, når I er blevet voksne?

- I ULF har vi forskellige projekter, hvor vi uddanner udviklingshæmmede til at være ledsagere og rejsekammerater. Vi arrangerer også pædagogfri ferierejser med et frivilligt støtteteam. Så vi giver vores bidrag til at løse problemet med ledsagelse. Men når det er sagt, så er der stadig brug for, at kommunerne prioriterer pædagogisk ledsagelse. Regeringen bør holde mere opsyn med

kommunerne og tjekke, at de lever op til Serviceloven. Alle borgere skal have den ledsagelse, de har brug for. For det får de nemlig langt fra i dag.

GHETTOERNE

Et andet stort problem, som politikerne lukker øjnene for, er ghettoer – det vil sige tendensen til, at man i mange kommuner laver meget store boenheder til mennesker med udviklingshæmning, der får maden leveret fra centralkøkkener og har aktivitetstilbud på matriklen. Her trækker Lars Gjermandsen tråde til den historiske udvikling på området:

- Mange har åbenbart glemt historien og er ved at gentage den. Frem til 1980 levede vi udviklingshæmmede vores liv på store centralinstitutioner. Fra 1980'erne og frem flyttede udviklingshæmmede ud i små boenheder. Det gjorde en verden til forskel. Nu blev vi en del af samfundet og kunne udvikle os ligesom alle andre. Men mange kommuner tænker nu i stordrift og vil samle handicappede i ghettoer og store byggerier. I ULF mener vi, at det går ud over livskvaliteten. Udviklingshæmmede, der bor i store boenheder med

80-100 mennesker samlet, har svært ved at udvikle sig og føler, at de igen skal gemmes væk. Så bliver vi også mere afhængige af pædagogisk støtte og mister selvstændighed.

- Og spørgsmålet er, om det overhovedet kan betale sig økonomisk. Jeg tror, at det vil give en større gevinst, hvis udviklingshæmmede bor i mindre boenheder – helst max 10-12 mennesker samlet – inde i byen, så man bliver en del af bybilledet og omgås alle andre mennesker. Så bliver man bedre til at klare sig selv, bliver mindre afhængig af hjælp, bedre til at passe et arbejde og bidrage til fællesskabet.

- Politikerne siger ofte, at ghettoer er noget skidt, og det skal man væk fra. Men når det handler om handicappede, så bliver der ikke gjort noget ved problemet. Vi mener, at den her form for stordrift af handicappede er en katastrofe. Staten skal stoppe med at betale bonus til de her byggerier, og vi håber, at regeringen vil sige tydeligt fra over for ghettoerne. For det handler også om, hvad for et menneskesyn man har.

DIGITALISERING

Et andet område, der også har stor betydning for mennesker med udviklingshæmmedes mulighed for selv at bestemme over deres liv, er at kommunikationen med kommunerne og mange firmaer nu foregår digitalt. Det er en udvikling, som er gået meget hurtigt de senere år – også for hurtigt, mener Lars Gjermandsen:

- Mange udviklingshæmmede er ikke vant til at bruge IT, men er alligevel nødt til at bruge eBoks og Netbank. Nye tal viser, at der er flere og flere udviklingshæmmede, der bliver umyndiggjort. Vi mener, at det skyldes digitaliseringen. Og når der nu lægges op til, at butikker ikke behøver at tage imod kontanter, bliver det endnu sværere for mange af vores medlemmer at styre økonomien. Mange af os får penge i kuverter, så vi kan holde styr på udgifterne. Borgere, der ikke kan styre Netbank og betale regninger, skal have pædagogisk hjælp til det. Det er vigtigt at prioritere denne hjælp. For hvis borgerne ikke får den hjælp, så bliver man økonomisk umyndiggjort. Og det bør være sidste udvej.

STEMMERET

At kunne stemme opfattes i Danmark som en menneskeret. Men sådan er det ikke for alle. Hvis man er under det såkaldte §6-værgemål, som en del mennesker med udviklingshæmning er, fordi de ikke kan styre deres økonomi selv, har det samtidig den konsekvens, at man ikke må stemme.

- Alle borgere bør have ret til at stemme. Det er en menneskeret. Vores medlemmer går meget op i politik og vil alle gerne være med i demokratiet. Vi håber i ULF, at regeringen vil ændre valgloven, så alle borgere, uanset om de har værgemål eller ej, kan få lov til at stemme.

Lars Gjermandsen og det øvrige ULF er godt klar over, at det bliver op ad bakke at få løftet alle de områder, hvor forholdene for mennesker med udviklingshæmning er kritisable. Men han håber, at der er lydhørhed, og at man på nogle af kerneområderne begynder at bevæge sig i den rigtige retning.

ARKITEKT- & BYGGEFIRMA

W I H L B O R G
F R I S C H K N E C H T

ARKITEKTER M.A.A.

Marselis Boulevard 43 • 8000 Aarhus C
Tlf. 86 76 00 75 • Fax 86 76 37 75

Montana
montana.dk

Grundet nybyggeri ledige pladser

Knagegården

Fangelvej 51 • 5260 Odense S
Tlf. 65 96 29 59
www.knagegaarden.dk

DUPONT Nutrition Biosciences Aps
Langkær 22
DK-6100 Haderslev

RÅDGIVENDE INGENIØRER OG ARKITEKTER

BANG & BEENFELDT A/S

Ingeniør- og arkitekturrådgivning i mere end 40 år

- Nybyggeri
- Ombygning
- Termografi
- Tilbygning
- VVS
- Blowerdoor
- Renovering
- Energiberegninger
- Vedligeholdelsesplaner

Professionel rådgivning til rimelige priser

Langebrogade 6J, 4. sal
1411 København K
Tlf.: 3257 8250

www.bangbeen.dk
info@bangbeen.dk

Bostedet Åhusene

Østergade 45 F, St.
8300 Odder
Tlf. 87 80 36 40
www.aahusene-odder.dk

Café Pakhuset
En særlig Café
med god tid til det hele

Hverdage kl. 11 - 20.00
Københavnsgade 5, 8300 Odder, tlf. 87 80 36 40
www.cafepakhuset.dk

DILLESOLM - et liv på egne betingelser

Salimorvej 1 • 4874 Gedser
Tlf. 54 16 37 37 • www.dillesholm.dk

Aktivitetsscenteret Kellersvej

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Mangfoldighed og muligheder

Fleksibilitet • Oplevelser • Neuropædagogisk tilgang • Dyrehold og ridning
Mulighed for halvtidspladser • Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13, 2860 Søborg • Tlf. 39 57 33 60
www.gladsaxe.dk/a-c-kellersvej

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

octopus+co.

32 51 55 11

gaver • gimmicks • give-aways

Ziegler Service

Storkøkken Service Aut. kølefirma
• Reparation • Salg • Service • Indretning
Salg af professionelt rengørings- & storkøkkenudstyr
Døgnåbent - DøgnTlf. 40 58 27 72
Horby Allé 11 - 2770 Kastrup
32 50 27 72

Lorrys Transport Service

v. Emil Lorry Nielsen

Strandvejen 138
Næsby Strand
4200 Slagelse
Tlf. 20 72 43 06

www.lorrytransport.dk

FUJI
PACKAGING A/S

7000 - 7990

BSH

Thorsvej 96 • 7500 Holstebro
Tlf. 97 41 44 77 • www.bsh.dk

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklings-
forstyrrelser og udviklingshæmning:
Skolehjem, ungdomsuddannelse,
voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

KRØYER PEDERSEN
STATSAUTORISERED E REVISORER

Hostrupsvej 4 • 7500 Holstebro • Tlf. 9610 6161
Torvegade 2 • 7600 Struer • Tlf. 9684 2000
Harbogade 51 • 6990 Ulfborg • Tlf. 9749 1366

8000 8990

6000 - 6990

4000 - 4990

mad med mere
v/ Henrik Slagter

58264047

Stort udvalg i hjemmelavet pålæg
og kokkenklare retter

Alle efter kvalitetskod jagter
- start jagten hos Henrik Slagter

Torvet 18 • 4293 Dianalund

Aflastningshjemmet Rendberg

et tilbud til udviklingshæm-
mede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egersund
Tlf. 74 44 23 52

STU

Særlig Tilrettetlagt Ungdomsuddannelse

CSV Randers

Center for Specialundervisning for Voksne - Randers

Tlf.: 89 15 75 75 • Mail: csv@randers.dk • www.csv.randers.dk

Auning Taxi og Turistfart

KONTAKT OS OG FÅ
ET GODT TILBUD

86 48 30 73

Industrivej 1 • 8963 Auning • www.auningturistfart.dk

Mangler du et foreningsblad, eller har du allerede ansvaret for et, kan vi tilbyde at løfte opgaven med produktionen. Et foreningsblad er ofte det vigtigste banded mellem forening og medlemmer.

Vi har mange års erfaring og kan være behjælpelige med layout, tryk, distribution og eventuelt annoncesalg til hel eller delvis finansiering af bladet.

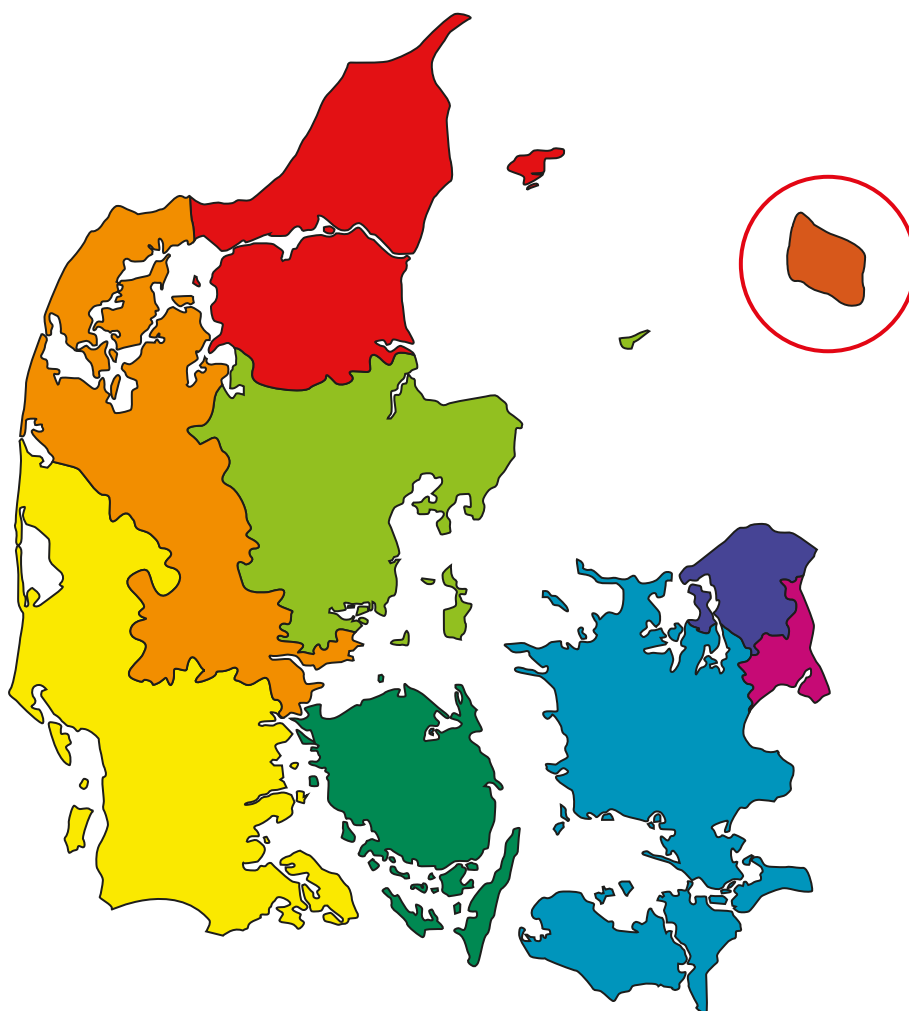
Vi kan også altid give et godt tilbud på dine øvrige tryk opgaver, f.eks. programmer, billetter, plakater, flyers og visitkort.

Kontakt os for en uforpligtende snak, vi deler gerne ud af vores erfaring...

Tænk anderledes

FL Reklame · Agerbakken 21 · 8362 Hørning · fl@flreklame.dk · t. +45 7022 1870

LEVS LANDSKONFERENCE 2015

INKLUSION HELE LIVET

– VIDEN, FORSKNING OG UDSYN

Onsdag den 11. november
Sinatur Hotel Storebælt

Inklusion er mere end folkeskolereform! Både børn, unge og voksne med udviklingshæmning skal have bedre muligheder for at blive en del af det samfund – og de lokale fællesskaber – som vi lever i. Men hvad ved vi egentlig om den aktuelle status for inklusionen – bevæger vi os fortsat i den rigtige retning? Hvad er forudsætningerne for vellykket inklusion? Og kan vi lære noget af erfaringerne fra andre europæiske lande?

LEVs konference "Inklusion hele livet" præsenterer en række forskellige perspektiver på, hvordan vi kan styrke udviklingshæmmedes muligheder for at blive inkluderet. Fokus er først og fremmest rettet mod noget af den forskning og anden viden, som findes – nationalt og internationalt. Blandt hovedoplægsholderne er:

JULIE BEADLE-BROWN, University of Kent. Hun har gennem en årrække forsket i vilkårene for mennesker med udviklingshæmning og kvaliteten i den hjælp, som de modtager. På konferencen vil Julie blandt andet fokusere på spillet mellem kvalitet i den faglige indsats og borgernes muligheder for inklusion og deltagelse.

DORTHE BIRKMOSE, forfatter, psykolog, rådgiver m.m. Dorthe er blandt andet forfatter til bogen "Når gode mennesker handler ondt" og giver på konferencen sit syn på spillet mellem beboere, institution, medarbejdere og kultur.

CAMILLA BRØRUP DYSSEGAARD, Dansk Clearinghouse ved Aarhus Universitet. Camilla har forsket i inklusion i folkeskolen og vil på konferencen fokusere på folkeskolereformen og de hidtidige erfaringer. Hvem bliver inkluderet, hvem bliver tilbage i specialskolerne – og hvad er udfordringen i forhold til at tage skridtet i retning af mere inklusion?

Derudover vil konferencen præsentere eksempler på, hvordan mennesker med udviklingshæmning og andre handicap har fået bedre muligheder for at blive en del af 'almindelige fællesskaber' i civilsamfundet.

DET ENDELIGE PROGRAM FINDER DU PÅ LEV.DK.

Tid: Onsdag den 11. november 2015 kl. 09.00-16.00.

Sted: Sinatur Hotel Storebælt, Østerøvej 121, 5800 Nyborg.

Pris: 900,- for medlemmer og 1200,- for ikke-medlemmer.

Tilmelding via LEVs hjemmeside senest den 21. oktober.

DSB forbedrer service til ældre og handicappede

Hidtil har kunder, der ønsker assistance til at komme med toget, skullet kontakte DSB 48 timer i forvejen. Men den 1. august 2015 nedsatte DSB varslingsperioden til 24 timer, hvilket Arriva også har tilsluttet sig. Om et år – fra den 1. august 2016 – planlægger DSB at sænke varslingen til 12 timer.

Desuden udvider DSB åbningstiden på telefoniske bestillinger til kl. 7-18 (hidtil kl. 8-15), og det bliver som noget nyt muligt at modtage assistance i alle de af døgnets timer, der kører tog (hidtil kun kl. 6-24).

I Dansk Handicap Forbund vækker beslutningen begejstring.

”Det er rigtig dejligt. Det er noget, vi har kæmpet for i årevis. Handicap Forbunds mål er, at vores medlemmer har samme muligheder som alle andre, og jeg glæder mig til den dag, hvor der slet ingen restriktioner er, men der er ingen tvivl om, at det her betyder utrolig meget for de, der er afhængige af det. Jeg betragter det som et stort skridt på vejen,” siger landsformand Susanne Olsen.

Hos DSB er man glad for at kunne tilbyde den nye mere fleksible service.

”Det skal være nemt at rejse med tog for alle kunder. Det arbejder vi løbende på. Jeg betragter vores nye mere fleksible service som et væsentligt tiltag, og jeg håber, at det kan være med til at øge mobiliteten for vores kunder,” siger DSB’s økonomidirektør Thomas Thellersen Børner.

Læs mere på
dsb.dk/handicap,
der er under
opdatering.

FULDT HUS på GAIA Museum

GAIA Museum Outsider Art har i øjeblikket en udstilling, som har fået navnet ”Fuldt hus”. Det er en separatudstilling med værker af Michael Rasmussen (f.1960). Michael Rasmussens udgangspunkt er en dyb fascination af huse, som han udformer og beskriver på alle tænkelige måder. Med tiden er begrebet ”hus” blevet meget abstrakt og har udviklet sig til originale rumlige objekter.

Michael Rasmussen arbejder med skrot og ståltråd, som han bevikler med garn. Hans værker er fulde af humor og underfundighed. I denne udstilling møder du for eksempel fantasifulde skulpturer som en stakkels svane, der bliver kogt, en nysgerrig hund, en hund på høje hæle, en sexet lysekroner og fakirens lænestol.

Michael Rasmussen har gået på ”Snurretoppen – Kunstskolen for udviklingshæmmede” i Horsens siden dens start i 2005.

Selv om det er første gang, at Michael Rasmussen har en separatudstilling, er der meget, der tyder på, at der er flere på vej, for Galleri Art Cru i Berlin har vist stor interesse for Michael Rasmussens kunst. Når udstillingen på GAIA Museum Outsider Art er ”i hus”, skal skulpturerne vises i Berlin.

Udstillingen vises frem til 14. november 2015.

Udviklingshæmmede skal pendle mellem Stevns og Rødbyhavn

Kofoedsminde i Rødbyhavn, der huser dømt udviklingshæmmede, har pladsmangel. Derfor skal en del af beboerne hver nat overnatte på Stevns, skriver Lolland-Falsters Folketidende. Der vil blive etableret en udflytterafdeling på Stevnstortet, og pædagoger og udviklingshæmmede vil hver dag blive kørt frem og tilbage.

Kofoedsminde i Rødbyhavn er landets eneste tilbud til dømt udviklingshæmmede, og institutionen må således ikke afvise beboere, der er dømt til at bo der. Institutionen har både sikrede og åbne afdelinger.

Der er 130 kilometer mellem Kofoedsminde på Lolland og Stevnstortet.

LOVENS RETTESNOR BESKYLDES FOR AT VÆRE TYNDSLIDT

Ugebrevet A4 har lavet en analyse af Ankestyrelsens online database, der indeholder såkaldte principafgørelser. Principafgørelser præciserer, hvordan lovgivning skal fortolkes.

Problemet er bare, at der er sket et stort fald i antallet af disse principafgørelser i de senere år.

Dette fald betyder ifølge fagforeningerne 3F, FOA og Socialrådgiverforeningen, at danskerne ikke altid behandles ens efter loven, fordi reglerne fortolkes forskelligt fra egn til egn. Modsat mener Ankestyrelsen ikke, at styrelsen svigter sin forpligtelse til at vejlede sagsbehandlerne.

Næstformanden i FOA nævner som eksempel, hvor forskelligt kommunerne vurderer, om mennesker, der er syge, skal i ressourceforløb. En kommune bevilgede som ressourceforløb, at en kvinde kunne gå tur med sin hund eller tage i fitnesscenter, som om hun kunne blive rask af det.

3F kommer med et eksempel på, at en kvinde med sclerose ikke kunne få et fleksjob, men først skulle i et toårigt ressourceforløb for at afprøve arbejdsevnen, der meget vel kunne forsvinde helt i det tidsrum. Socialrådgiverforeningens formand peger på, at Ankestyrelsen er voldsomt presset og overbebyrdet og derfor ikke kan løfte opgaverne, hvilket er et retssikkerhedsproblem.

Modsat mener Ankestyrelsens vicestyrelseschef ikke, at styrelsen svigter sin forpligtelse til at vejlede sagsbehandlerne, så loven forvaltes ens. Ankestyrelsen er ikke forpligtet til at producere et bestemt antal afgørelser om året. Han peger desuden på, at kvaliteten af den enkelte principafgørelse er steget. Så han mener ikke, at Ankestyrelsen "skylder nogen noget".

Hele artiklen om analysen kan læses på Ugebrevet A4's hjemmeside ugebreveta4.dk.

Aldre med udviklingshæmning strikker tøj og tæpper til forældreløse børn i Bulgarien

Et bosted i Randers samarbejder med den frivillige forening "Varme hjerter" om at strikke tøj og tæpper til fattige børnehjemsbørn i Bulgarien. Det beretter Randers Kommunes netavis 'Randers onsdag'.

På Bostedet Neptunvej i Randers sidder en gruppe ældre beboere med udviklingshæmning i cafeen. Det er formiddag, og mens duften af nybrygget kaffe spreder sig i lokalet, er beboerne begyndt på dagens arbejde. Med garnnøgler og strikketøj på bordene og bevæbnet med strikkepinde i hænderne, er de i fuld gang med at trevle op og strikke nyt. Og de gør det i en god sags tjeneste.

Strikketøjet er nemlig ikke til dem selv. De optrevler og strikker, så fattige børn kan få tæpper, blebukser og trøjer. For Bostedet Neptunvej har etableret et samarbejde med den frivillige forening "Varme Hjerter", der leverer tøj til børn på to forskellige børnehjem i Bulgarien.

"Vi havde brug for en aktivitet, der kunne motivere og fungere uanset, hvilket niveau beboeren er på. Det opfylder det her samarbejde til fulde. Vi oplever, at alle beboere kan være med, og det har stor betydning for dem, at arbejdet har en værdi for andre," siger Grethe Jensen, der er ergoterapeut på Bostedet Neptunvej og den, der fik ideen til at etablere samarbejdet.

De ældre beboere med udviklingshæmning er gået på pension og er således ikke længere i dagbeskæftigelse som bostedets øvrige beboere. Men nu mødes de hver formiddag, og det skaber glæde blandt beboerne – og hos "Varme Hjerter".

"Vi er utroligt glade for samarbejdet, og det er en stor hjælp for os. Vi får mange rester, der skal trevles op, og det klarer de samtidig med, at de strikker blebukser og patches til tæpper. De rester, der så er tilbage, bruger vi, når vi mødes hver onsdag," siger Inge Lise Vohnsen, der er formand for "Varme Hjerter".

Robotter og teknologi vinder ind i velfærden

Velfærdsteknologi bliver i stigende grad en del af hverdagen, når sundhedspersonale tager sig af borgerne, viser en ny undersøgelse ifølge KL's nyhedsbrev, Momentum.

Fra sidste år til i år er andelen af kommuner, der enten har indført eller er i gang med at indføre eller afprøve vaske-toiletter, eksempelvis steget med 20 procent.

Dermed findes nu vasketoiletter i 84 procent af kommunerne, og der er lige nu mindst 2744 i brug over hele landet.

Vasketoiletet kan gøre ældre og svage borgere i stand til helt eller delvist selv at gå på toilettet og aflaster samtidig personalet for tungt arbejde.

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
Bankkonti i AL-Bank:
5332 0245153 (gaver og bidrag)
5323 0382733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 4016 8044
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen
Tlf. 2168 6273
e-mail: tm@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 5/64. årgang 2015
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Jeppe Sørensen, Hans Andersen,
Thomas Gruber, Tina Mou Jakobsen

FORSIDEFOTO:

Bengt Sigvardsson

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline for LEV 6/2015 er 25. sep-
tember. Bladet udkommer 9. oktober.

ANNONCEEKSPEDITION:

FL Reklame
Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG:

8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00-12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Billund

Mette Andersen
Tlf. 2870 3091
e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 2151 0399
e-mail: svendp07@gmail.com

Djursland

Per Sørensen
Tlf. 8639 4881
email: sorensen.ahorn6@mail.tele.dk

Dragør/Tårnby

Johnny Fredelund
Tlf. 2468 2354
e-mail: hjfredelund@yahoo.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen
Tlf. 7545 0383
e-mail: dhtprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær
Tlf. 8691 1070
e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen
Tlf. 2945 8313
e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3871 3158
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich
Tlf. 4738 4010
e-mail: lev.frederikssund@gmail.com

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen
Tlf. 3968 2056
e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)
Tlf. 3969 5852
e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej1954@gmail.com

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 7589 7919
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog
Tlf. 2467 3179
e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Høje Taastrup

Erik Petersen
Tlf. 2211 3430
e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed1@gmail.com

Kolding

Inge Stausholm
Tlf. 7553 1320
e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschild
Tlf. 4013 7016
e-mail: danielle@proschold.dk

Køge

Ulla Fougts
Tlf. 5682 2369
e-mail: u.fougts@yahoo.dk

Lolland-Falster

Kari Nordeide
e-mail: kari.nordeide@gmail.com

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsboell
Tlf. 4029 6097
e-mail: skovsboell@hotmail.com

Næstved

Hanne Kristensen (kontaktperson)
Tlf. 2291 5746
e-mail: larskristensen@stofanet.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Ib Poulsen
Tlf. 5386 1402
e-mail: ib.poulsen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 2120 8284
e-mail: dorthe.pedersen@hotmail.com

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohism29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 3023 5517
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 58376012
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærns
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anni Sørensen
(konstitueret formand)
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen6@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for Tuberos Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbudmail@gmail.com
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.Rubinstein-TaybiSyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Pernille Fox
Tlf. 2763 8808
e-mail: pernille@smithmagenis.dk
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Thomas Hamann
Tlf. 2129 6675
email: donluffe@me.com
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegrentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Martin Jagd Nielsen
Tlf. 2170 3314
e-mail: martin@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion. ISSN 1903-7937

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemosen er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemosen@balk.dk • www.maglemosen.dk

SILVAN

GØR-DET-SELV

Epi-Care® free epilepsialarm

- sikreste løsning ved krampeanfald.

Tryghed døgnet rundt

Ny armbåndsalarm giver tryghed for, at alvorlige anfald ikke overses. Epi-Care free kan anvendes døgnet rundt. Enkelt og bekvemt. Ingen indstillinger, nemt at bruge, får til brug indendørs eller som mobil.

Klinisk testet

Epi-Care® free epilepsialarm er afprøvet i en stor, uafhængig hospitalstest. Testen viser, at alarmer med stor sikkerhed fanger tonisk/kloniske anfald både under søvn og i vågne timer.

Læs om den kliniske test på vores hjemmeside, og se video om brug af alarmer.

Danish Care Technology ApS

Energivej 3, 4180 Sorø
Telefon 5850 0565
www.danishcare.dk
info@danishcare.dk

FLREKLAME

Agerbakken 21 • 8362 Herring • Tlf. 7022 1870 • fl@flreklame.dk

Bostedet i Nyrup er et bo- og dagtilbud for 38 voksne med lettere nedsat psykisk funktionsevne og/eller psykiatriske og sociale problemstillinger, og hvor det er muligt for beboeren at bo i tilbuddets selvstændige boliger

Bostedet i Nyrup

Skovvej 7 • 4262 Sandved
bosted@bostedetinyrup.dk
www.bostedetinyrup.dk
Tlf. 5542 1900

**P-PLADSER TÆT PÅ
FIND DEM PÅ Q-PARK.DK**

**PRESSALIT[®]
care**

www.pressaliticare.dk

OLIGOFRENIKLINIKKEN

Oligofreniklinikken er et nyåbnet psykiatrisk tilbud udenfor det offentlige behandlingssystem, som henvender sig til alle borgere, herunder udviklingshæmmede mennesker.

Konsultation efter aftale.
Kurt Sørensen
fhv. overlæge, speciallæge i psykiatri

Strandbyvej 9 • 8240 Risskov
Tlf. 86 17 68 86/40 93 58 79
info@oligofreniklinikken.dk
www.oligofreniklinikken.dk

Ingen sygesikrings-
overenskomst

TAGE NISSEN A/S

Mosevej 2 • 6000 Kolding
Tlf. 7552 1487 • mh@tagenissen.dk

www.tagenissen.dk

LØFT I VERDENSKLASSE

PALFINGER

Tlf. 7010 8010 • www.palfinger.dk

**SAND
SPEDITION**

WWW.SANDSPEDITION.DK
Tlf. 97 14 51 00 – Fax 97 14 51 02

LEVS LANDSKONFERENCE 2015

INKLUSION HELE LIVET

– VIDEN, FORSKNING OG UDSYN

Hvad ved vi egentlig om den aktuelle status for inklusionen – bevæger vi os fortsat i den rigtige retning? Hvad er forudsætningerne for vellykket inklusion? Og kan vi lære noget af erfaringerne fra andre europæiske lande?

LEVs konference "Inklusion hele livet" præsenterer en række forskellige perspektiver på, hvordan vi kan styrke udviklingshæmmedes muligheder for at blive inkluderet. Fokus er først og fremmest rettet mod noget af den forskning og anden viden, som findes – nationalt og internationalt.

Konferencen finder sted onsdag den 11. november 2015 på Sinatur Hotel Storebælt i Nyborg.

Læs mere om konferencen inde i bladet på side 45 – og på lev.dk.

